KÜLTÜR avrupa

Aylık Kültür ve Sanat Dergisi | Mayıs 2016 | Sayı: 3 | www.avrupa-kultur.eu

ALMAN DİLİNE YENİ BİR BAŞKALIĞI GETİREN YAZAR

Feridun Zaimoğlu

- Alman gazeteci çiftin gözüyle **İstanbul**
- Almanya'nın orta yeri sinema: **NSU filmleri**
- Bir **Arap** ve bir **Alman** kültür krizini konuşursa
- **'Böhmermann Vakası'** mı, başka bir şey mi?

İçindekiler

Feridun Zaimoğlu

ALMAN DİLİNE YENİ BİR BAŞKALIĞI GETİREN YAZAR

Feridun Zaimoğlu

HALİT ÇELİKBUDAK

Roman, hikâye, deneme, tiyatro oyunu gibi pek çok türde yazan Feridun Zaimoğlu, 1995 yılından bu yana çağdaş Alman edebiyatının önemli yazarlarından... Geçen yılın ekim ayında Kiepenheuer und Witsch Yayınevi'nden çıkan yeni romanı "Yedikule Mahallesi" büyük ilgi gören Zaimoğlu, bir hareketin veya bir grubun yazarı değil... Zaten bunu kendisi de ifade ediyor ve "Ben hiçbir zaman kendimi bir hareketin temsilcisi veya yazarı gibi görmedim. Türklerin veya Türk kökenlilerin de temsilcisi değilim. Almanya'da yaşayan Türkler heterojen bir topluluk. Türklerden veya Türk kökenlilerden, onların duyarlılıklarını ifade ettiğimi söyleyenler oluyor, ki bu beni çok mutlu ediyor" diyor.

SAYFA: 4

Kitap, diktatörlerin korkulu düşü

ATEŞE ATILAN KİTAPLARIN TARİHSEL ANLAMI

Kitap, diktatörlerin korkulu düşü

AHMET ARPAD

10 Mayıs 1933 Alman tarihine geçen karanlık, utandırıcı günlerden biridir. O akşam başlayan "Kitap Yakma" girişimi hemen tüm ülkeye sıçradı. Üç hafta içinde Almanya'da yüz binlerce kitap yok edildi. Berlin Opera Alanı'ndaki büyük ateşin çevresine toplanan keyifli insanların arasında çoğunluk üniversite öğrencileriyle onların profesörleriydi. Çantalarla, sırt torbalarıyla, el arabalarıyla getirdikleri binlerce kitabı ateşe attılar.

SAYFA: 16

Gezi'den "korna kültürü"ne İstanbul

ALMAN GAZETECİ ÇİFTİN GÖZÜYLE TÜRKLER

Gezi'den 'korna kültürü'ne İstanbul

IŞIN TOYMAZ

Almanya'nın önde gelen haftalık gazetesi Die Zeit'ın Ortadoğu uzmanı Michael Thumann, tam 6 yıl İstanbul'da görev yaptı. Alman gazeteci, "Neue Anschrift Bosporus – Wie wir versuchten, in İstanbul heimisch zu werden" (Yeni Adres Boğaz – İstanbul'da Yerli Olmak için Nasıl Uğraştık) adlı kitabı kendisi gibi gazeteci olan eşi Susanne Landwehr ile birlikte kaleme aldı. Kitap, özünde yabancı bir ailenin İstanbul'da yerli olmak için uğraşmasını konu alıyor.

SAYFA: 20

Almanya'nın orta yeri sinema: NSU

NEONAZİ CİNAYETLERİNE "YUKARIDAN" DESTEK

Almanya'nın orta yeri sinema: NSU

ORHAN ÇALIŞIR

Alman ARD televizyonu Neonazi NSU örgütü, onun kuruluşu, büyü(tül)mesi ve cinayetlerine ilişkin üç bölümlük sinema filmini nisan ayında yayımladı. Film gerek izleyiciler gerekse basın tarafından büyük ilgi gördü. Bunda mutlaka NSU cinayetlerine ilişkin en önemli soruların hâlâ cevapsız kalmış olmasının büyük rolü var. Alman basını, NSU ve 10 yıldan fazla bir süre işlediği cinayetler konusunda, yapmadığı habercilikle A'dan Z'ye sınıfta kalmıştı.

SAYFA: 28

ANLATILAN BİRAZ DA BİZİM HİKÂYEMİZDİR!

Bir Arap ve bir Alman kültür krizini konuşursa...

OSMAN ÇUTSAY

İşlerin iyice kızıştığı, artık kendisini açıkça İslam karşıtı bir parti olarak tanımlayan AfD'nin (Alternative für Deutschland / Almanya için Alternatif) iktidar rüyaları görmeye başladığı Federal Almanya'da, konuyla ilgili kitaplar sektörün en verimli köşesini oluşturuyor. İlgi büyük olunca "verimlilik" de büyüyor. Bu çalışmaların en sevimlilerinden biri geçtiğimiz aylarda raflara çıktı. Kendi alanlarında son on yılda önemli adımlar atmayı başarmış, biri "Mısırlı" Alman, diğeri "organik" Alman iki enerjik yazarın ortak ürünü bir kitapçık, gerçekten kamuoyunun ilgisini topladı.

SAYFA: 33

BASININ VE SANATIN ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNE BİR TARTIŞMA

'Böhmermann Vakası' mı, başka bir şey mi?

ORHAN ÇALIŞIR

Almanya bir aydan fazla bir süreden beri bir komedyeni ve bu bağlamda Tayyip Erdoğan ile Türkiye'yi tartışıyor. Jan Böhmermann, daha çok belden aşağı esprilerle Alman TV'lerinde önemli bir izleyici kitlesi bulan popüler, fakat sıradan komedyenlerden biri. Mesele bir bakıma Almanya'da seneler öncesinin çok kaliteli siyasi güldürüsünün artık kaybolmuş olması. Bunun yerini, müstehcen esprilerle, Stefan Raab gibi dünyanın her yerinden video kayıtları yayınlayarak başkalarının zayıflıklarına gülen bir garip espri, güldürü kültürü aldı. Güldürü zekâsının, öğreticiliğinin yerini bir bakıma belden aşağı yapılan şakalar, küfürler ve daha da kötüsü ırkçı klişeler aldı.

SAYFA: 40

İŞÇİ VE FOTOĞRAF SANATÇISI KEMAL KORKMAZ'IN SERGİLERİ

Sanatta nokta olmaz!

Uzun yıllardır Frankfurt ve çevresinde çalışmalarını sürdüren fotoğraf sanatçısı Kemal Korkmaz, karanlığın içinden ışığa bakışın farklı insanlar yarattığını ileri sürenlerden. Kendisini de farklılaştırmak istiyor. Ama kendisini hayat karşısında hiç şartlandırmadan bir yere yerleştirdiğini söylemeyi de ihmal etmiyor.

SAYFA: 44

ALMAN DİLİNE YENİ BİR BAŞKALIĞI GETİREN YAZAR

Feridun Zaimoğlu

HALİT ÇELİKBUDAK

Hans Peter Schaefer/commons.wikimedia.org/www.reserv-a-rt.de

"BEN HİÇBİR ZAMAN KENDİMİ BİR HAREKETİN TEMSİLCİSİ VEYA YAZARI GİBİ GÖRMEDİM. TÜRKLERİN DE TEMSİLCİSİ DEĞİLİM."

FRANKFURT Roman, hikâye, deneme, tiyatro oyunu gibi pek çok türde yazan Feridun Zaimoğlu, 1995 yılından bu yana çağdaş Alman edebiyatının önemli yazarlarından... Zaimoğlu'nun geçen yılın ekim ayında Kiepenheuer und Witsch Yayınevi'nden çıkan yeni romanı "Yedikule Mahallesi" büyük ilgi görüyor. "Doğu ve Batı arasında bir aile destanı" olarak nitelenen 800 sayfalık romanda Franz isimli sosyal demokrat Alman, 1939 yılında Nazi Almanyası'ndan İstanbul'a kaçar, Yedikule'de Abdullah Bey'in yanına sığınır. Babasıyla İstanbul'a gelen altı yaşındaki Wolf okula yeni ülkesinde başlıyor ve İstanbul'un en hareketli farklı din ve etnisiteleri barındıran Yedikule'de büyüyor. Zaimoğlu'na özellikle babasının Almanya'ya gelmeden önce yaşadığı bu mahalle hakkında anlattığı hikâyeler esin kaynağı olmuş.

Feridun Zaimoğlu'un bu kitabını yazmaya iten duygu bir sürgün veya bir kaçış hikâyesi değil aslında... Onun çıkış noktası, kendi anlatımıyla, bir vatan bulma hikâyesi...

Feridun'un ailesi de benimki gibi bir göçmen ailesi... Benim ailemin her iki tarafı Kırım'dan Bursa'ya, oradan da Almanya'ya göç etmiş. Feridun Zaimoğlu'nun baba tarafı Bulgaristan'dan, anne tarafı ise Kafkaslardan Anadolu'ya göç etmiş. İşte romandaki bir vatan bulma hikâyesi bu... Bunu bir çocuğun gözünden anlatma fikri doğuyor. Alman bir çocuğun gözünden yaşamının ilk 12-14 yılı... Aynı zamanda farklı bir İstanbul fotoğrafı çıkıyor ortaya romanda...

Feridun, roman ile ilgili düşüncelerini şöyle anlatıyor: "Kimsesizlik duygusunu da ön plana çıkarmak istedim. Romanın kahramanı çocuk Wolf, annesiz büyüyor. Çünkü anne doğum sırasında ölüyor. Bu babayı da etkiliyor. Çünkü bunun suçlusu olarak bir yerde Wolf'u görüyor. Romanı yazarken babamın bana anlattıklarını ve kendi yaşamımı da çok düşündüm. Yazarken kendimi anlatıcı konumunda bir aracı gibi hissettim. Kitap tamamlandığında kendimi Wolf'un dünyasında sürgüne uğramış gibi hissediyordum."

Arkadaşlığımız uzun yıllara dayanan Feridun'u anlatmak bana göre hiç de öyle kolay değil. Onu anlatabilmek için onun dünyasını tanımak gerek. Feridun ile bir süre önce Frankfurt'ta Romanfabrik adlı Kültürevi'nde buluştuk. "Yedikule" romanı için okuma akşamına gelmişti. Okumadan sonra Romanfabrik'in yöneticisi Dr. Michael Hohmann da bize katıldı. Feridun, her zamanki gibiydi... Cebinden sarkan iri zincir, her iki elinin parmaklarında ağır gümüş yüzüklerle ilk kez görenler için belki de yazardan çok, modern bir rapçi gibi görünüyordu. Gece boyunca Alman edebiyatından, dünya haline kadar aktüel pek çok şeyi konuştuk. Göçü konuştuk. Almanya'daki Türkleri konuştuk. Avrupa'ya, daha doğrusu Almanya'ya gelen sığınmacıları konuştuk. Hazırlıkları yaptığı yeni romanını da konuştu. İzin almadığım için burada yazamadığım yeni romanı eminim ki daha öncekiler gibi Almanya'yı sarsacak. Sadece şunu yazabilirim: Yeni romanıyla daha önce hiç denemediği yepyeni bir alana adım atıyor.

"TEMSİLCİ DEĞİLİM"

Feridun Zaimoğlu, bir hareketin veya bir grubun yazarı değil... Zaten bunu kendisi de ifade ediyor. "Ben hiçbir zaman kendimi bir hareketin temsilcisi veya yazarı gibi görmedim. Türklerin veya Türk kökenlilerin de temsilcisi değilim. Almanya'da yaşayan Türkler heterojen bir topluluk. Türklerden veya Türk kökenlilerden, onların duyarlılıklarını ifade ettiğimi söyleyenler oluyor, ki bu beni çok mutlu ediyor. Kamusal tartışmalara sadece, politikacı veya bir entel edasıyla değil, zayıfların ve güçsüzlerin aşağılan-

KİTAPLARI

- *Kanak Sprak, 1995*
- *Abschaum - Die wahre Geschichte von Ertan Ongun, 1997*
- *Koppstoff, 1999*
- *Liebesmale, scharlachrot, 2000*
- *Kopf und Kragen, 2001*
- *German Amok, Roman, 2002*
- *Leinwand, Roman, 2003*
- *Othello, Neuübersetzung, 2003*
- *Drei Versuche über die Liebe, Theaterstücke, 2003*
- *Zwölf Gramm Glück, Erzählungen, 2004*
- *Leyla, Roman, 2006*
- *Rom intensiv, Erzählungen, 2007*
- *Von der Kunst der geringen Abweichung, 2007*
- *Liebesbrand, Roman, 2008*
- *Fernę Nähe, Tübinger Poetik-Dozentur, 2008*
- *Hinterland, Roman, 2009*
- *Russ, Roman, 2011*
- *Der Mietmaler: eine Liebesgeschichte, 2013*
- *Isabel, Roman, 2014*
- *Siebentürmeviertel, Roman, 2015*

Arne List/commons.wikimedia.org

masına sinirlenen bir insan olarak yapıyorum" diyor.

Zaimoğlu, 1995'de yazdığı ilk kitabı "Kanak Dili" yayınlandığından beri Almanya'yı kasıp kavuruyor. Türkiye'de pek tanınmasa da ünü çoktan Almanya'nın sınırlarını aşmış bir yazar. Bolu'da 1964'te dünyaya gelen ve bir yıl sonra ailesiyle Almanya'ya gelen Zaimoğlu, çağın önemli edebiyatçıları arasında yer alıyor. "Edebiyat bir sanattır. İnsanın en iyi bildiği dilde yazılmalıdır" derler. Zaimoğlu eserlerini en iyi bildiği dil olan Almanca yazıyor. Zaimoğlu da zaten "52 yıldır Almanya'da yaşıyorum. Kendimi Almanca daha iyi ifade edebiliyorum. Keşke canım Türkçeye de Almanca gibi hakim olabilseydim... Ama küçük yaşta geldiğimden bu fazla mümkün olmadı. Ufak tefek Türkçe denemelerim olsa da bunlar yayınlanacak olgunlukta değil" diyor.

Bugüne kadar çok sayıda ödül alan Zaimoğlu, en son şubat ayında da Berlin Edebiyat Ödülü'ne layık bulundu. Preussische Seehandlung Vakfı tarafından verilen ödülle birlikte Berlin Hür Üniversitesi "Heiner-Müller Konuk Profesörlük" kürsüsünde bir sömestr ders verecek. Zaimoğlu, ödül töreninde yaptığı konuşmada, Almanya'ya gelen birinci neslin kendisi için önemine değindi ve şöyle dedi:

"Bazıları benim gibi Türk kökenli yeni Almanlara bakınca ödleri kopuyor. 'Siz mi?' diyorlar. Tabii ki bazıları da, 'Siz bizden değilsiniz' diyorlar. Bizler ama başkalarına bakmadığımız için, burada yaşadığımız

için yaşamımızın simgesi olarak Almanlığı yaşıyoruz. Bu yüzden ben orada üniversitede eğer ders vereceksem, bunu şımarmadan yapacağım. Çünkü işçi çocuğuyum. Ben o üniversitede bunu yapabiliyorsam, kurban olduğum birinci nesile borçluyum. Bu ödül biraz da benim için duygusal bir ödül. Bunu çok çok sevdiğim birinci nesile de verilmiş bir ödül olarak görüyorum. Belki biraz garip ama biliyorsunuz biz yeni Almanlar çok duygusalız. Deliyiz."

Zaimoğlu, törende Almanca yazan bir yazar olarak eserlerinde alışılmışın dışında farklı bir dil kullandığının anımsatılması üzerine, "Ben annemin, babamın ve birinci neslin zenginliğinin mirasçısıyım. Ben o mirası yadsıyamam. Tam aksine, Alman diline o acayipliği, başkalığı getiriyorum. Başka başka resimleri. Ben öyküsel yazıyorum. Anlatmak istiyorum. Anlatım içerikli bu kitaplar" diye konuştu.

HANGİ EDEBİYATIN YAZARI?

Aslında Almanlar, Almanca yazan Türk kökenlilerin adını ilk kez 1970'lerde duymaya başladı. Yüksel Pazarkaya, Aras Ören gibi yazarlar Almanca yazan ilk yazarlar arasındaydı. Bu romanların, öykülerin dili Almanca olmasına rağmen, Alman edebiyatından sayılmadı. Bu yazarların eserleri kitabevlerinin raflarında "misafir/göçmen işçi edebiyatı" olarak yer aldı. Bu isimlendirmeler "Konuk İşçi/Misafir Edebiyatı/Gast Arbeit", "Yabancılar Edebiyatı" ve "Almanyalı Türklerin Edebiyatı" gibi adlar verilerek devam etti. Ama artık gelişme bu nitelemelerin dışında bir boyut kazandı. Doğrudan Almanca yazanlar var. Feridun Zaimoğlu bu yazarlardan... Türk kökenli Alman yazar... Alman eleştirmenlere, edebiyat çevrelerine göre onun eserleri de Alman edebiyatından sayılıyor.

Türk kitap, edebiyat, kültür dünyasının bir numaralı otoritesi yazar, eleştirmen, gazeteci Doğan Hızlan 2000 yılındaki Frankfurt Kitap Fuarı'dan sonra

TİYATRO OYUNLARI

- **Casino Leger**
  UA Schauspiel Frankfurt, 2003
- **Ja. Tu es. Jetzt.**
  UA Junges Theater Bremen, 2003
- **Halb so wild**
  UA Theater Kiel, 2004
- **Othello**
  nach Shakespeare
  UA Kammerspiele München, 2003
- **Lulu Live**
  nach Wedekind
  UA Kammerspiele München, 2006
- **Nathan Messias**
  UA Schauspiel Düsseldorf, 2006
- **Schwarze Jungfrauen**
  Theater Hebbel am Ufer, 2006
- **Molière**
  UA Salzburger Festspiele,
  Schaubühne am Lehniner Platz, 2007
- **Romeo und Julia**
  nach Shakespeare
  UA Theater Kiel, 2006
- **Schattenstimmen**
  UA Schauspiel Köln, 2008
- **Alpsegen**
  UA Kammerspiele München, 2011
- **Moses**
  UA Oberammergauer Passionstheater 2013

şöyle yazıyordu: “Almanya’da çok tanınan Zaimoğlu Almanca yazıyor. Hangi ülkenin edebiyatına dahil etmek gerekir onu? Alman edebiyatının yazarı mı, yoksa Türk edebiyatının mı? Edebiyat mercileri bu konuda çekimser. Bir türlü karar veremiyorlar.” Doğan Hızlan iki yıl sonra, yani 2002 Kitap Fuarı’ndan sonra ise kararını veriyor ve onu Alman edebiyatına kaptırmak istemiyor. Şöyle yazıyordu: “Almanca yazan Almanyalı Türkler, hangi ülkenin edebiyat tarihine geçecek? Mutlaka bizim edebiyatımıza. Çünkü yazdıklarında bu ülkenin kültürün etkisi var.”

BONN/BAD GODESBERG'DE LİSEYİ BİRİNCİLİKLE BİTİREN ZAİMOĞLU, AİLESİNİN ARZUSUNA UYARAK 1984 YILINDA KIEL'DE TIP EĞİTİMİNE BAŞLADI. AMA...

Ancak Zaimoğlu’nu daha iyi tanıyabilmek için aslında zamanı biraz geriye sarmak gerekli. Aynen bir ressamın yaptığı resmin bütünlüğünü daha iyi görebilmek için tuvalinden bir adım geriye gitmesi gibi...

1964 Bolu doğumlu Zaimoğlu, bir yaşında Almanya’ya gelmiş. Kendi deyimiyle getirilmiş. Önce babası Metin gelmiş, çok kısa bir süre sonra o da annesi Güler ile gelmiş. Önce Berlin’e gelmişler. Film ve tiyatro sanatçısı olan kız kardeşi Belhe, Berlin’de doğmuş. 1970 yılında Münih’e daha sonra da Bonn’a taşınmışlar. Zaimoğlu’nun Almancası okula başladığında çok zayıfmış. Birinci sınıftaki öğretmeni, bir gün Zaimoğlu’na “Ya Almanca öğrenirsin ya da seni sınıftan atarım” demiş... Öğretmenim “Benim için büyük bir şanstı” diyor Zaimoğlu... Böylece Almanca öğrenmeye başlıyor. Hem de nasıl... Almancayı yutarcasına öğrendiğini söylüyor Zaimoğlu... Okuyor, okuyor, okuyor. Kitaplar, çizgi romanlar, reklam broşürleri bile okuyor. Velhasıl yazılı olan ne varsa okuyor. Bir daha da bu tutkudan vazgeçmiyor. Zaimoğlu, “Aslında bu Almanca öğrenmekten daha fazlasıydı söz konusu olan” diyor. Kafasında, anne babasının sürekli anlattığı bir Türkiye’yi dinliyor, dışarıda ise gerçek sıkıntıyı görüyor. O zaman hışımla dolaşıyor. Öfkesi işte daha o zamanlar başlıyor. Kendisiyle dünya arasında belli belirsiz bir mesafe olduğu duygusu işte o zaman doğuyor. Zaten ilk kitaplarında da görüldüğü gibi onda bu duygunun varlığı uzun süre etkili bir şekilde devam ediyor.

Bonn/Bad Godesberg’de liseyi birincilikle bitiren Zaimoğlu, ailesinin arzusuna uyarak 1984 yılında Kiel’de tıp eğitimine başlamış. Aslında başarılı bir tıp öğrencisi olan Feridun her fırsatta “Ne işim var benim burada” diye hayıflanır... “Beni beyaz doktor önlüğü ile gören annem babam büyük gurur duyuyorlardı... Göğüsleri kabarıyordu” diyen Feridun, doktor unvanını alamadan eğitimini yarıda bırakır. 1986’da Güzel Sanatlar Fakültesi’nde eğitime başlar. Ancak bir müddet sonra onu da yarıda bırakır. Bu yüzden bazen kendisini şaka yollu “Lise mezunu Türk/Okumuş Türk” anlamına gelen “Abiturtürke” olarak niteliyor.

Eğitimini yarıda bırakan Feridun Zaimoğlu çeşitli işlere girip çıkar. Çalıştığı yerler arasında bir mezbaha da vardır. O günler için şöyle diyor: “Tipik bir hayatta kaybetmiş gençtim. Biraz da melankolik

bir aptal diyebilirim. Hayatta ne yapacağını bilmeyen biriydim. Çıkmaz sokaktaydım."

KANAK SPRAK (KANAK DİLİ)

Yazarlara hep sorarlar ya... "Yazı yazmaya nasıl başladınız?" Feridun Zaimoğlu'nun bu soruya verdiği cevap anlamlı... "Aslında ben de hâlâ bunu düşünüyorum. Sanırım kendiliğinden başladı. Çocukken yaşamın ince ayrıntıları beni büyülüyor, etrafımda her şeyi hissediyordum ama bir türlü tanımlamakta zorluk çekiyordum. Derler ya ruh bedene sığmadı, taştı. Bende de öyle oldu zannediyorum. Daktiloya boş bir kağıt ilk cümleyi yazdım ve gerisi kendiliğinden geldi. "

Feridun Zaimoğlu aslında yazı dünyasına düz yazı değil, şiir yazarak girer. Şiirler yazar, ama kısa bir süre yazdıklarının beğenilmediğini görünce yazmayı bırakır. İkinci ve üçüncü neslin isyanını hisseder. 1990 civarı, genellikle rapçi Türk gençleriyle takılır, bir gece bu gençlerden biri aniden büyük bir öfke tiradı atar. Rapçi Türk genci hiçbir yere gerçek anlamda ait olmamanın öfkesiyle bağırır. Feridun, o an "İşte aradığım bu" diye düşünür. Hemen bir ödünç daktilo bulup bu duyguları kağıda döker ve edebiyat dünyasına girişi "Kanak Sprak" (Kanak Dili) kitabıyla olur.

1995'de Hamburg'da Rotbuch Yayınevi tarafından yayınlanan kitapta toplumun dışına itilmiş ikinci nesilden 24 Türk genci anlatılıyor. Bir nevi belgesel niteliğindeki kitabı Türkçe-Almanca ve argo karışımı özgün bir dille yazmış... 24 Türk gencinin kendi jargonlarıyla noktasız, virgülsüz konuşmalarını içeren kitap bir anda büyük sansasyon yaratır. Feridun Zaimoğlu kitabıyla o zamana kadar genelde hep mağdur rolündeki "misafir işçi Ali" klişesinin dışına çıkar. Eleştirmen Cristina Nord, kitabı şöyle yorumluyor. "Yazar göçmen edebiyatı klişesini ortadan kaldırıyor, göçmenlerin ezildikleri sözde kültür şoku öykülerine son noktayı koyuyor. Zaimoğlu'nun kahramanlarının sorunu, iki kültür arasında yaşamak zorunluluğundan değil, Almanya'da karşı karşıya kaldıkları dışlanmadan, toplumun dışına itilmişlikten kaynaklanıyor." Feridun Zaimoğlu bu kitabıyla artık "Türklerin Malcom X"i olarak nitelenir.

Feridun Zaimoğlu'nun nesli ya Almanya'da doğmuştur ya da çok küçük yaşlarda Almanya'ya aileleriyle gelenlerdir. Evde Türkçe, okulda Almanca konuşurlar. Genelde sorunlu gençler olarak büyürler. Zaimoğlu, birinci kuşağın ezik, mağdur rolünü kesinlikle kabul etmeyip bunlara gerekçe de aramaz. Argo ağırlıklı Kanakça ile özgür bir konuşma dili yaratır. Bu da ikinci ve daha çok da üçüncü kuşak gençlerin sloganı olur. Kanak veya Kanake, önceleri Büyük Okyanus'un doğusundaki Polinezya ada grubundan gelen ve Polinezyalı adı verilen göçmenlere yönelik bir addır. Daha sonra Almanya'da Türklere yakıştırılmış aşağılayıcı bir söz olmasına karşılık Zaimoğlu'nun kitabından sonra olumsuz anlamını kaybedip hak arayıcı bir slogan olmuştur adeta... Feridun Zaimoğlu, 2005 yılında Hürriyet gazetesindeki bir söyleşisinde bu konuda şöyle konuşuyordu: "Ya, yüzünü şeytan görsün deyip Alman toplumuna küsecektim ya da kendimi frenleyecektim. Frenledim, özgüvenimi yanıma aldım ve yola çıktım. Biz Almanya'da acayip bir kavganın içindeyiz. Asimilasyon kavgası sürüyor. Almanlar Türklere 'Bize ayak uyduracaksınız. Size baktığımızda aynaya bakmış gibi olacağız' diyorlar. Bu delilik. Karşı koyuyoruz. Benimki bireysel bir bakış açısı. Zorbalığa karşı tepki veriyorum..."

"YA YÜZÜNÜ ŞEYTAN GÖRSÜN DEYİP ALMAN TOPLUMUNA KÜSECEKTİM YA DA KENDİMİ FRENLEYECEKTİM. FRENLEDİM, ÖZGÜVENİMİ YANIMA ALDIM VE YOLA ÇIKTIM."

ERTAN ONGUN'UN GERÇEK HİKÂYESİ

Zaimoğlu'nun büyük yankı uyandıran ilk kitabını okuyan geçmişte uyuşturucu bağımlısı, sabıkalı olan 25 yaşındaki bir Türk kendisine başvurarak yaşadıklarını anlatmak ister. Böylece 1997 yılında "Abschaum – Die wahre Geschichte von Ertan Orgun" (Ertan Ongun'un gerçek hikâyesi) ortaya çıkar. Türk genci, uyuşturucu çevrelerini ve sokak ile cezaevi arasındaki yaşamı kadar arzularını, hayallerini de anlatır. Yaşadıklarını geniş kitlelere duyurmak istiyordur... Kitap zaman sıralamasına bakılmaksızın 35 bağımsız hikâyeden oluşur. Bu eser temel alınarak 2000 yılında Kanak Attack isimli sinema filmi çekilir.

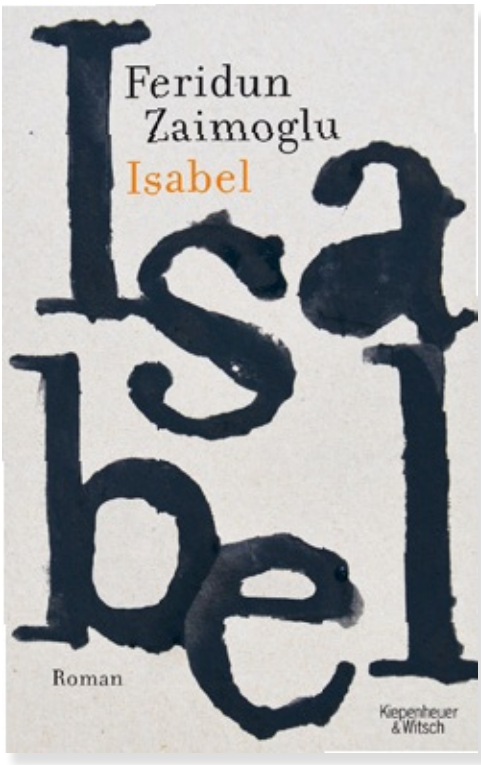

KAFA ÖRTÜSÜ (KOPFSTOFF)

Zaimoğlu, 1999'da üçüncü kitabı "Kafa Örtüsü"nde (Kopfstoff) çeşitli sebeplerle toplum dışına itilmiş 26 Türk kadınının konuşmalarını yazar. Kadınlar üçüncü kuşağın çökmüş psikolojisi ve arayışı içindedirler. Aralarında kendi kültürlerine bile mesafeli bakanlar, kendilerini yaşadıkları çevrenin dışında kabul etmeyen peşin hükümlü anlayışlara direnenler çoğunluktadır. Onların gelecek için değişim umudu vermeyen yaşamları, geleneksel değerlerle modern anlayışın karşıtlıklarına sahne olur. Yabancılık duygusunu derinden yaşayan, geleceklerini kendileri çizmeye karar veren, çaresiz konumlarında sessizliğe gömülen bu kadınları yatıştıran tek olgu, yaşadıkları tüm güç koşullara karşılık baskılardan kurtulduklarını, kişiliklerini bu yolla geliştirdiklerini hissetmeleridir. Kadınlar çokkültürlü bir toplumda doğan ve yetişen, ne Alman, ne Türk, yani Türk kökenli Alman'dan başkası değildir. Zaimoğlu, kadınların söz-

lerinin sertliğiyle 20'nci yüzyılın bütün çelişkilerine yönelik isyanı duyurur. Kafa Örtüsü'nün konuşmacıları, üçüncü kuşağa gelinceye kadar konuşamadığı, çekindiği için haklarını soramayan bütün yabancı kadınların öcünü almak istercesine hırçındır.

AŞK YANIĞI (LIEBESBRAND)

Feridun Zaimoğlu, ilk üç kitabında isyanı dile getirdikten sonra 2000 yılında kurgusal bir roman yazar... İlk üç kitabıyla "kült" bir yazar olan Feridun Zaimoğlu, ikinci ve üçüncü kuşak gençliğin geliştirdiği dili "Kanak"a sahip çıkmıştı. Türklere hakaret anlamında kullanılmasının izlerini silip gururla taşınan bir kavram haline getirdi. İlk üç kitabında bu dili kullanıp aynı kültürü tanıttı, ama artık altkültür yazarı olamazdı. Bunun ötesine geçmesi gerekiyordu. Buna da yeni romanıyla adımı attı.

Yazar Metin Celal, Cumhuriyet gazetesinde "Okuduklarım" isimli köşesinde romanı şöyle anlatıyor:

"Bir otobüs kazası ile başlıyor Feridun Zaimoğlu'nun romanı Aşk Yanığı (çev. Nafer Ermiş, Ağustos 2010, İmge Kitabevi). David (Davud), ailevi bir sorun nedeniyle Türkiye'ye gelmiştir. Bir gece yolculuğu sırasında çok kişinin öldüğü otobüs kazasından şans eseri kurtulur. Onun hayatta kalmasına sarışın bir kadın yardım eder, su verir, alnındaki kanı siler, doktoru getirir. Alman plakalı bir arabadan inmiştir kadın. David'e yardım ettikten sonra da arabasına binip gider. David o anda, ilk bakışta âşık olmuştur kadına. David uzun bir hastane macerasından sonra Almanya'ya döndüğünde aklında kadının bindiği arabanın plakası ve kadının parmağında gördüğü mine kaplı yüzük, elinde kadının son anda düşürdüğü saç tokası ve yüzünde kazadan kalan belirgin yara izleri vardır.

David, Almanya'da büyümüş, orada hayatını sürdüren biri olmasına rağmen bir Alman olmadığını daha net kavrıyor hastanede. Tabii, hastanede dinlediği

ALDIĞI ÖDÜLLER

1977 - civis Hörfunk- & Fernsehpreis (zusammen mit Thomas Röschner)
1998 - Drehbuchpreis des Landes Schleswig-Holstein
2002 - Friedrich-Hebbel-Preis
2003 - Preis der Jury beim Ingeborg-Bachmann-Wettbewerb
2003 - Inselschreiber auf Sylt
2005 - Adelbert-von-Camisso-Preis
2005 - Villa Massimo-Stipendium
2005 - Hugo-Ball-Preis der Stadt Pirmasens
2006 - Kunstpreis des Landes Schleswig-Holstein
2007 - Carl-Amery-Literaturpreis
2007 - Grimmelshausen-Preis
2007 - Tübinger Poetik-Dozentur gemeinsam mit Illija Trojanow
2008 - Corine Internationaler Buchpreis
2010 - Jakob-Wassermann-Literaturpreis
2010 - Kulturpreis der Stadt Kiel
2012 - Preis der Literaturhäuser
2013 - Literaturpreis FERONIA (Italien), für den ausländischen Schriftsteller des Jahres
2015 - Mainzer Literaturpreis (Mainzer Stadtschreiber)
2016 - Berliner Literaturpreis

hikâyeler, insanların davranışları ve özellikle bakış açıları, felsefeleri tam anlamıyla Türk olmadığını, bu bakış açısına, anlayışa sahip olmadığını ve olamayacağını da düşündürüyor ona.

David, bir dönem borsada oynayıp çok para kazanmış. O parayla hayatını sürdürüyor. Zaman geçirmek için yaptığı hemen hiçbir şey yok. Bomboş ve sıkıcı bir hayatı var. Daha sonra seyahatlerinde ona eşlik edecek Gabriel dışında pek arkadaşı da yok. Hayatına giren kadınlar kalıcı olmamış. Akrabalarıyla ilişkisi de oldukça zayıf. Yani Almanya'ya, Kiel'e dönüşünde onu bekleyen bir şey yok. Dönmese kimse fark etmeyecek yokluğunu. Belki de hayatındaki boşluğu doldurmak amacıyla sadece bir an gördüğü ve o anda âşık olduğu kadını arayıp bulmaya karar veriyor. Araba plakasından kadının oturduğu şehri buluyor; Nienburg. Kuzey Almanya'da küçük bir kasabadır burası. Bir süre nerede bulacağını bilmeden kadını aradıktan sonra onunla bir kafede karşılaşıyor. Kadın onu tanımıştır. 'Benden ne istiyorsun?' diye sorar. 'Senin âşığın olmak istiyorum' diye cevap verir David. İsmini bir kuzey efsanesinden alan Tyra evli, iki çocuk sahibi olduğunu söyler ve bu işten vazgeçmesini ister. Kafeden çıkıp ayrılırlar ama tam David arabasıyla gidecekken yan camda bir şey tıkırdar, önce yüzüğü, sonra Tyra'yı görür. Birlikte şehir dışındaki bir otele gidip sevişirler. Sabah uyandığında Tyra yoktur. 'Benim âşığım olamazsın' diye başlayan ve 'bu iş burada bitsin' diyen bir not bırakmıştır Tyra.

Kadın için bir gecelik bir kaçamak olan bu sevişme David için başlangıç olur. O artık iyice aşka, daha doğrusu Tyra'ya kapılmıştır. Kiel'e eski hayatına döner ama onu unutamaz. Tekrar Nienburg'a gider. Tyra'nın kocasının eczanesini bulur. Tyra'nın Ortaçağ hakkında doktora yapmak üzere Göttingen'e gittiğini öğrenir. Göttingen Üniversitesi'ni arayınca da Tyra'nın Prag'da olduğunu... Aşk hayatı hayal kırıklıkları ile dolu olan en yakın arkadaşı Gabriel'le Prag'a giderler.

Feridun Zaimoğlu, David'de yarattığı 'yabancı'yla varoluşçuluğun temel tartışmalarını tekrar gündeme getiriyor. David, Tyra'nın izini sürerken aslında kendi varlık sebebini sorguluyor. Peşine düştüğü şeyin aşk olduğunu sansa da ulaşmak istediği Tyra ile birlikte yaşam değil, kendi hayatındaki 'boş'luğu doldurup anlamlı kılmak, yoksa yaşamak için hiçbir gerekçesi kalmayacak. Romanın ilerleyen sayfalarında kocasını terk ettiğini öğrendiğimiz Tyra'nın da kendine has, varoluşuna dönük bir arayışı var. Tyra, varoluşunun anlamını dine sıkıca bağlanmada buluyor. Eleştirmenler, Zaimoğlu'nun Aşk Yanığı'nda modern bir aşkı, romantizm geleneği içinde anlatmayı başardığını yazmış. David'in arayışının aşksal değil varoluşsal olduğu, Dünya'da varolması için bir neden aradığı göz önüne alınırsa Aşk Yanığı'na varoluşçu bir roman demek daha doğru sanırım."

DÖNÜM NOKTASI TRAFİK KAZASI

Feridun Zaimoğlu, Liebesbrand (Aşk Yanığı) romanını yazdıktan yaklaşık altı yıl sonra 2006 yılında annesiyle birlikte büyük bir trafik kazası geçirir... Yaz

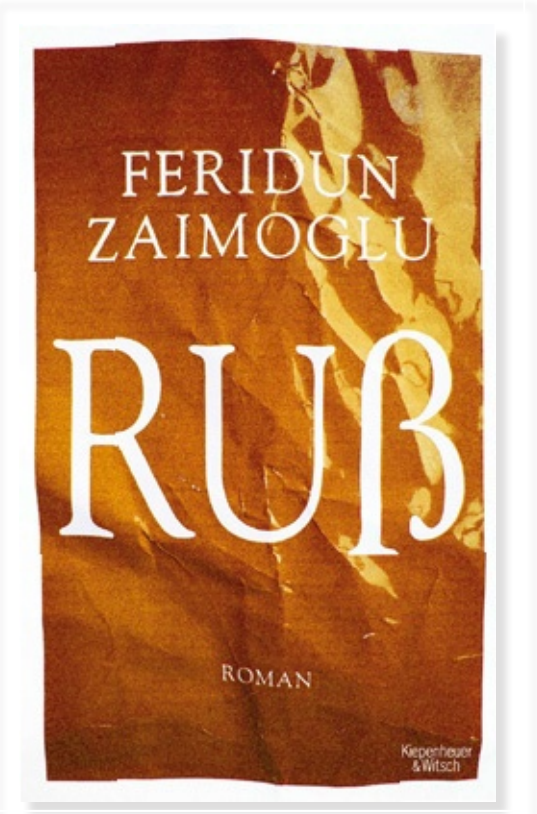

tatilini geçirmek için Türkiye`ye giden Feridun ve annesi Güler, gece otobüsle Ankara'dan Ayvalık'a giderlerken 12 yolcunun öldüğü, 21 yolcunun da ağır yaralandığı kazayı yaralı atlatırlar. Feridun, "Annem en arka koltukta oturmak istemiyordu. Biletlerimize göre 49-50 numaralı koltuklara oturacaktık. Annem, otobüs hareket etmeden 15 dakika önce otobüsteki yerimizi değiştirince orta sıralara geçtik. Kazadan sonra, asıl yerimizde oturanların öldüğünü gördüm" diyor.

11 Ağustos gecesi Bursa yakınlarında çevre yolundaki Görükle'de meydana gelen kazada Feridun ve annesinin içinde bulunduğu otobüs bir kamyona arkadan çarpar. Feridun kaza anını şöyle hatırlıyor, "Ben geceleri uyuyamam. Bu yüzden uyanıktım. Şoförün uyukladığını fark ettim. Tam o sırada otobüs, orta şeritte giden kamyona hızla arkadan çarptı. Çarpar çarpmaz otobüs sola devrildi ve otobüsün arka kısmı birden alev almaya başladı. Bizim daha önceki koltuk numaramızda oturanlar ne yazık ki yaşamını yitirdi. Kader bu. Annem ve ben hafif yara alarak kazayı atlattık."

Feridun kaza sonrası geçirdiği korku ve şok dolayısıyla bir daha da uçağa binemez. Bindiği otobüs kaza geçirmesine rağmen bu korku bir şekilde uçak yolculuğuna yansır. Feridun, uçak korkusunu atlatmak için seminerlere katılsa da korkuyu yenemez. Bu yüzden çok sevdiği ailesini görmek için artık Türkiye'ye pek gidemez. Uzunca bir aradan sonra en son 2016 yılı yaz aylarında Alman İkinci Televizyonu ZDF'in Yedikule romanını konu alan belgesel için Türkiye'ye gider. Feridun, bu yolculuğu da otobüsle yapar. Frankfurt'tan başlayan yolculuğunu da günbegün haftalık Die Zeit gazetesinde yazan Feridun'un bu yazıları onun aynı zamanda onun insanların günlük yaşamını nasıl gözlediğinin de kanıtı...

DAKTİLO İLE YAZIYOR

Ünlü yazarların kitaplarını nasıl yazdıkları hep merak konusu olmuştur. Gece mi yazarlar, gündüz mü yazarlar, ilham perisinin gelmesini mi beklerler, hep merak edilmiştir. Nobel ödüllü Alman yazar Günter Grass, yazdıklarını daha sonra odada dolaşarak kendi kendine yüksek sesle okurmuş. Okurken kulağına ters gelen bir şey varsa hemen değiştirirmiş. Fransız yazar Albert Camus, yatakta oturup yazarmış kitaplarını...

Feridun Zaimoğlu da Kiel'deki evinde daktilo ile yazıyor. Bilgisayar kullanmıyor. En sevdiği AEG Olympia Carrera SE modeli... Bunlar artık imal edilip satılmıyor. Ancak ikinci el olarak e-bay platformunda bulunabiliyor. Bu yüzden Feridun Zaimoğlu yıllar önce tüm arkadaşlarını seferber etmiş... Bu marka elektrikli daktiloları nerede buldularsa satın almış. Sekiz adet bulunmuş. İkisini o dönemler Türkiye'ye annesini evine götürmüş. Üçü de maalesef bozulmuş. Daktilo dönemi geçtiği için daktiloların yazı şeritlerinden yeteri kadar depo etmiş. Zaimoğlu'nun

SERGİLER

2013 **GALERIE RICHTER, Lütjenburg**
2013 Affordable Art Fair, Hamburg
2013 **CCA&A Gallery, Hamburg**
2013 Literatur Moths, München
2014 **Kunstkreis Preetz e.V.**
2014 Kunstverein Schwimmhalle Schloss Plön e.V. (Karma Sergi)
2016 **Gutenberg-Museum, Mainz**

eserlerini daktilo da yazması çok anlamlı... "Daktiloda yazdığınız her şey, bastığınız her harf artık sabittir. Yazarken siz daha çok konuya, hikâyeye, romana odaklanırsınız. Hikâyenin akıp gitmesini sağlarsınız. Bilgisayar ekranında ise harfler, kelimeler hâlâ uçuşuyordur. Hiçbir şey sabit değildir. Yazdığınız bir şeyden kolaylıkla vazgeçip silebilirsiniz. Ama bu hikâyenizi bozabilir" diyor...

İlk kitabından sonra Feridun Zaimoğlu'nun yaşamı altüst olur. Artık onun için her şey yazmak ve okumaktır. Feridun Zaimoğlu bu durumu şöyle açıklıyor; "Eğer Kiel'de, evimde isem her gün kahvaltıdan hemen sonra yazmaya başlı-

yorum, öğlenleri ve akşamları yazıyorum. Veya okuma akşamları için seyahatte oluyorum. Hiç tatil yapmıyorum, uçak korkusundan uzun süredir gidemiyorum ama önceleri Türkiye'ye ailemin yanına gittiğim zaman da sabah, öğlen, akşam yazıyorum. Başka türlü yaşayamıyorum" diyor.

LEYLA

Feridun Zaimoğlu'nun eserleri arasında Leyla'nın ayrı bir önemi var. Çünkü kendi ailesinin hikâyesinden esinlenir Leyla'yı yazarken... Roman, 1940'lı yıllarda Malatya'da doğan Leyla'nın şiddet ve yoksulluk içinde geçen çocukluğu ile başlıyor ve evlenerek Almanya'ya gitmesi ile son buluyor. Feridun Zaimoğlu, haftalar boyunca Ankara'daki evinde annesinin hikâyesini dinlemiş, dinlediklerini kasetlere kaydetmiş... Zaimoğlu, bir kadının dünyasına girmenin ise kendisi için zor olduğunu söylüyor: "Çok zor oldu. 18 ay araştırdım. Aylarca deli oldum diyebilirim. Aylarca daktilo başında bir kadın olarak yazmak istedim. Yapamadım. Her gün saatlerce daktilo başında oturuyorsunuz, anlatacağınız hikâyeleri zaten not etmişsiniz, biliyorsunuz, kitabın başını, ortasını, sonunu biliyorsunuz ama yazamıyorsunuz çünkü beceremiyorsunuz" diyerek zorluğu dile getiriyor.

Leyla romanı Almanya'da piyasa çıkışından üç yıl sonra Türkçeye çevrilmiş. Annesi Güler Hanım da Almancası yetersiz olduğu için, romanı ancak Türkçeye çevrildikten sonra okuyabilmiş. Leyla romanı için yaptığı okuma akşamlarına katılanlar hep "Lütfen anneniz Leyla'ya selamlarımızı iletin" diyorlarmış ... Feridun Zaimoğlu, "Bu benim çok hoşuma gidiyordu. Onlara annemin hikâyesinden yola çıkıp roman kahramanını kurguladığımı söylesem de fark etmiyordu. Benim başıma gelenler annemin de başına geliyordu. Annemi tanıyanlar da inanmıyordu Leyla'nın kurgu olduğuna" diyor.

Feridun Zaimoğlu'nun bu yüzden şimdi en büyük dileği yeni romanı "Siebentürmeviertel" (Yedikule) romanının da Türkçeye çevrilip yayınlanması... Böylece annesi gibi babasının da hikâyelerini anlattığı romanı okumasını istiyor. ▮

BERLiN'deki KiTAPÇINIZ!

gökkuşağı kitabevi
regenbogen buchhandlung

Adalbertstraße 3
10999 Berlin
Tel. 030/26 30 31 46
Fax: 030/26 30 31 47

Email:
regenbuch@yahoo.de
Web:
www.regenbogen-buch.net

Kitap, diktatörlerin korkulu düşü

AHMED ARPAD

STUTTGART 10 Mayıs 1933 Alman tarihine geçen karanlık, utandırıcı günlerden biridir. O akşam başlayan "Kitap Yakma" girişimi hemen tüm ülkeye sıçradı. Üç hafta içinde Almanya'da yüz binlerce kitap yok edildi. Berlin Opera Alanı'ndaki büyük ateşin çevresine toplanan keyifli insanların arasında çoğunluk üniversite öğrencileriyle onların profesörleriydi. Çantalarla, sırt torbalarıyla, el arabalarıyla getirdikleri binlerce kitabı ateşe attılar. Ellerinde büyük meşaleler üniformalı kızlar insanların arasına karışmıştı. Sonra kamyonlar da kitap getirdi. Kahverengi gömlekli üniversite gençleri kamyonlardan aldıkları binlerce kitabı ateşe fırlattı. İleride Arnold Zweig anılarında o akşamdan, "Kitaplar yanarken yüzlerce insan budalaca, hayvani bir çılgınlıkla haykırmaya başlamıştı" diye söz etmişti: "Bugün kitap yakanlar, yarın insan yakar."

10 Mayıs akşamı başlayan "Kitap Yakma" girişimi hemen tüm ülkeye sıçramış, üç hafta içinde Almanya'da yüz binlerce kitap yok edilmişti. Kitapların yakıldığı her kentte üniversiteler vardı. Kitaplar yanarken sadece Nazi subayları nutuklar atmadı. Profesörler de binlerce insana seslendi: "Giderek artan Marksist girişimler, yıkım getiren Yahudi ruhu Almanya'yı tehdit ediyor!"

Kahverengi gömlekliler tüm ülkede kütüphaneleri, yayınevlerini bastılar, kitapları kamyonlara doldurup alanlara götürdüler. Heine, Marx, Freud, Seghers, Brecht, Zuckmayer, Zweig, Mann ve Remarque'ın havaya uçuşan eserleri alevlerde yok olurken askeri orkestralar marşlar çalıyor, insanlar uluyordu. Naziler, "Alman düşün dünyasının çöpü" dedikleri bu yazarların sadece Berlin'de 20 bin kitabını ateşe attı. Hitler'in düşünceye baskısı 10 Mayıs 1933 gecesi kitapların yakılması ile doruk noktasına ulaşmıştır. Nazi gençlik örgütlerinin "kitap yakma" uygulamasının halka anlatılan gerekçesi, Alman kültürünü yabancı kirlenmelerden arındırmaktı. Büyük ateşe atılanlar Alman dili kültür ve edebiyatlarını yüzyıllar boyu onurlandırmış edebiyatçılar, düşünür ve sanatçıların eserleriydi. "Bugün kitapların yakıldığı yerde, ileride insanlar da yakılır" diyen evrensel ve insancıl Alman şairi Heinrich Heine ne yazık ki haklı çıktı.

KÜLTÜR CİNAYETİNE ONAY

Kitap yakma, Hitler ve peşinden gidenlerin Alman düşün dünyasında planladığı kıyımın sadece bir parçasıydı. Bu uygulama 10 Mayıs'tan önce başlatılmıştı. Üniversiteler, müzeler, kütüphaneler, tiyatrolar ve orkestralarda yapılan "temizlik" için 7 Nisan 1933'te memur yönetmeliğinde değişikliğe gidilmişti. Komünistler, sosyalistler ve özellikle de Yahudiler devlet hizmetinden çıkarılacaktı. 10 Mayıs'tan haftalar önce Alman düşün dünyasına "zarar veren kişiler"in listeleri hazırlanmıştı. Hermann Göring'in "Bürokrasinin hiçbir maddesi benim uygulamalarımı engelleyemez" sözleri ürkütücüydü: "Amacım haklıyı aramak değil. Benim tek görevim kötüyü ortadan kaldırmak, kökünü kazımak. Bunun savaşını yaparken de herhalde polisin kurallarından yararlanacak değilim."

Alman aydınlarının bir bölümü olup bitene sesini çıkaramadı. Çoğu düşünür, profesör, aydın ise insanlık tarihinde benzeri olmayan bu kültür cinayetine onay verdi. Basın da karşı çıkmadı. "Kentlerimizde göğe yükselen alevler, Almanya'nın yeniden uyanışının bir simgesidir" diye yazanlar oldu. Alman ruhuna bile bile ihanet edildi. Aradan iki yıl geçtikten sonra Hitler yönetimi bir "yasaklar listesi" yayımladı. Bu listeye göre Naziler tam 524 yazarın "zararlı" dedikleri toplam 3601 eserinin Almanya'da yayımlanmasını ve okunmasını yasaklıyordu. Sadece Alman

dilinde eser veren yazarlara yasak gelmemişti. 20'nci yüzyılın yabancı edebiyatçıları da Nazilerin "istenmeyenler" listesindeydi: André Gide, Romain Rolland, Henri Barbusse, Ernest Hemingway, Upton Sinclair, Jack London, Maxim Gorki, Vladimir İlyiç Lenin, Leo Trotski, Vladimir Mayakovski ve İlya Ehrenburg'un da yapıtlarını okumak yasaktı!

KORKULU DÜŞ

Kitap, diktatörlerin, baskı yönetimlerinin korkulu düşüdür, örümcekli kafalar için karabasanların en korkuncudur. Çünkü kitap, bütün işkencelerden, zindanlardan, her türlü silahtan daha güçlüdür. İnsanlık tarihinde kitaptan nefret eden, kitabı yasaklayan, yakan çarpık politika önderleri hep görülmüştür. Ancak kalıcılığını ve etkinliğini her zaman korumuştur kitap. O, sağlıklı düşünceyi toplumlara ulaştırmayı, onlara doğru yolu göstermeyi hep başarmıştır.

10 Mayıs 1933 kitap kıyımı ve ardından gelen korkunç insan kıyımı hiç unutulmamalıdır. Düşünce özgürlüğüne baskı, uygulandığı ülkenin sınırlarını kolayca aşar, başka toplumlara da sıçrar. Bireye baskı yapan, onu düşüncesinden dolayı zindana atan çıkar çevreleri her zaman ve her ülkede vardır. ▮

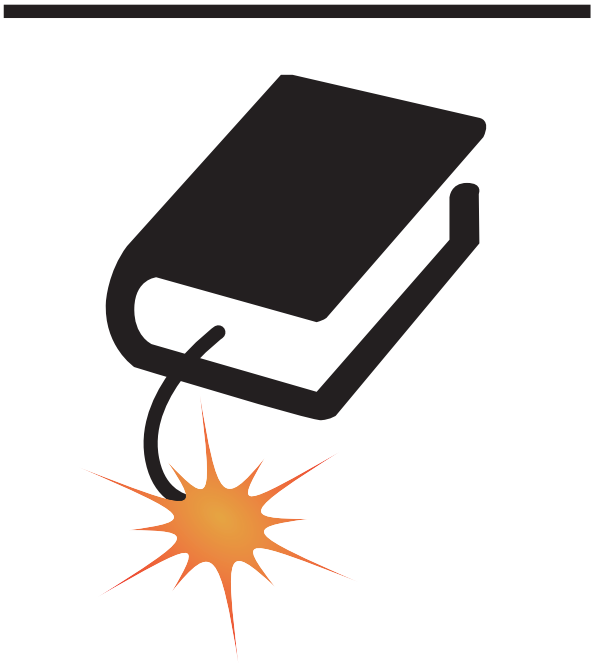

Yeni Posta

Bize ulaşmak için:

Telefon: 0731 - 960 93 87 **Fax:** 0731 - 960 93 89 **Büro**: Einsteinstr. 59 89077 Ulm
E-Mail: info@yeniposta.de **Web:** www.yeniposta.de
facebook.com/yeniposta • twitter.com/yeniposta

Güney Almanya'nın 4 Eyaletinin
1992'den beri
En Büyük Türkçe Yerel Gazetesi

Avrupalı Türklerin Dünyaya
Açılan Penceresi:
www.yeniposta.de

ALMAN GAZETECİ ÇİFTİN GÖZÜYLE TÜRKLER

Gezi'den "korna kültürü"ne İstanbul

IŞIN TOYMAZ

İstanbul

© Foto: Ömer Yaprakkıran

STUTTGART Almanya'nın önde gelen haftalık gazetesi Die Zeit'ın Ortadoğu uzmanı Michael Thumann, tam 6 yıl İstanbul'da görev yaptı. Alman gazeteci, "Neue Anschrift Bosporus – Wie wir versuchten, in İstanbul heimisch zu werden" (Yeni Adres Boğaz – İstanbul'da Yerli Olmak için Nasıl Uğraştık) adlı kitabı kendisi gibi gazeteci olan eşi Susanne Landwehr ile birlikte kaleme aldı.

Kitapla ilgili yazılarda, "Neue Anschrift Bosporus" için "siyaset ve toplum konularında bir kılavuz", "göç edebiyatının bir parçası", "seyahatname" gibi yorumlar yer alsa da, bu çalışma özünde yabancı bir ailenin İstanbul'da yerli olmak için uğraşmasını konu alıyor. Asıl önemlisi de, bu çabalarına rağmen ülke siyasetinin ve kentsel gelişimin aileyi nasıl geri dönmeye zorlayışını hikâye ediyor.

YABANCI BİR AİLE İSTANBUL'DA YERLİ OLMAK İÇİN UĞRAŞIYOR. AMA BU ÇABALARINA RAĞMEN ÜLKE SİYASETİ VE KENTSEL GELİŞİM AİLEYİ GERİ DÖNMEYE ZORLUYOR.

KORNALAR VE KAPICI AYARI

Arnavutköy'de yaşayan, orta sınıfa ait bir aile olarak İstanbul gibi bir metropolde karşılaştıklarını samimi ve mizahi dille anlatan Thuman ve Landwehr çifti, kitaplarında günlük hayatta yaşadıkları bürokratik komediyi, okullardaki "Atatürk Kültü"nü, trafikte korna basanın kazandığını, eşcinsellere toplumun katı bakışını, orta ve üst sınıfın, çocuklarını eski SSCB ülkelerinden gelen dadılara teslim edişlerini, o dadıların kendi çocuklarını ekmek savaşı uğruna terk edip, dayanılmaz özlemler eşliğinde Türk çocuklarını onların yerine koymalarını, kapıcı kavramına başta alışamamalarını, kapıcıları ezmemek için çöplerini dışarıya kendileri taşıyınca kapıcıların gösterdiği sert tepkiyi, alınganlığı, en alttakilere yukarıdan ezici bakışı da anlatıyor.

Kitapta, yazarların Türkiye'de neden uyum sağlayamadıklarına da yer veriliyor.

Notlarında, İstanbul'da "uyum sağlama çabasına" saygı duymayı öğrendiklerini her fırsatta belirten gazeteci çift, bir yetişkin olarak her şeye baştan başlamanın hiç de kolay olmadığını dile getiriyor. "İstanbul'u ve Türk kültürünü sevsek de uyum konusunda başarısızlığa uğradık" diyen Thumann ve Landwehr, kitapta Türkiye'ye bir türlü adapte olamamalarının nedenlerini şu cümlerle de açıklıyorlar:

"Görev süremiz dolsa da eğer gerçekten bastırsaydık başka bir işveren bulup, Türkiye'de kalabilirdik. Bazıları öyle yaptı ve Boğaz'da kalmayı da tercih ettiler. Bizim kalmayışımızın en büyük sebebi uyum sağlayamamış olmamızdı. Günlük

hayatta sık sık küçük şeylerde duvara çarpıyorduk. İstanbullularla yakınlık kurmuştuk ama yakın olamamıştık. Hep beraberdik ama tam ortasında değildik. Uyum dille başlıyordu. Bizim en büyük engelimizdi. Gerçekten uyum sağlamak istiyorsan o dili çok iyi konuşman gerekiyor. İş hayatı ve çocuklar nedeniyle hak ettiği gibi dili öğrenememiştik.

Ayrıca tahsilli, kültürlü Türklerin birçoğuyla da İngilizce, Fransızca ve Almanca konuşabiliyorduk. Almanya'ya göç eden birinci ve ikinci kuşak Türklerin 'Türkler' olarak algılandığı gibi biz de 'Almanlar' olarak kaldık.

Çocuklarımız ise farklı bir ortama çok daha kolay uyum sağladılar. O yaşta oyuncakları, dili hatasız konuşmalarından daha önemliydi. Önceki hayatlarının hiçbir rolü yoktu.

İşimiz de engel oluşturuyordu. Diğer mesleklere nazaran gazeteci olarak röportaj yaptığınız insanlara çok daha hızlı yaklaşabilirsiniz. Özel sorular sorabilirsiniz. Ama gerçekten yakınlaşmak isterseniz, duvara çarparsınız. Çünkü gazeteciler gözlemlerler, yazarlar ve bildirirler. Diğerleri bunu hissettiği için çok dikkatli bir şekilde mesafe koyarlar araya."

© Foto: Ömer Yaprakkıran

GAZETECİ OLARAK RÖPORTAJ YAPTIĞINIZ İNSANLARA ÇOK DAHA HIZLI YAKLAŞABİLİRSİNİZ. ÖZEL SORULAR SORABİLİRSİNİZ. AMA GERÇEKTEN YAKINLAŞMAK İSTERSENİZ DUVARA ÇARPARSINIZ.

HOŞGELDİN KÜLTÜRÜ

Türkiye'de, her şeye rağmen müthiş bir "Hoşgeldiniz Kültürü"nün egemen olduğunu belirten Thuman ve Landwehr için, bu, gerçek bir kültür. Sınırları dahil, çeşitli örnekler de veriyorlar:

"Sizi muhteşem şekilde karşılarlar. Nasıl olduğunuzu sorarlar. Sıcak jestler, yiyecek ve içecek ikramları ile devam ederler.

Zafer Şenocak Almanya hakkında 'Hoşgeldiniz Kültürü duygusal temele dayanmıyor' saptamasını yapmıştı. Türkiye'de ise tam tersi. Tamamen duygusal.

Ancak bu samimiyet ve sıcak ilgi sonuna kadar sürmüyor. Üçüncü kişi için açıklık ve samimiyet Türklerin en güçlü kalesinde, yani ailede sona eriyor. Bu sayede Türkler ve çocukları topluma çok daha kolay uyum sağlıyorlar. Biz ise çocuklarımızla ancak evin kapısına kadar gelebilidik. Orada ikinci dereceden teyze ile karşılaştık. O vedalaşıp içeri girdi, biz dışarıda kaldık. Orası onun ailesiydi, bizimkisi ise Almanya'daydı. Elbette istisnalar da vardı. Çok yakın görüştüğümüz arkadaşlarımızın kapısı her zaman açıktı.

Uyuma engel bir diğer konu ise bize Almanya'yı anımsattı. Türkler göçmenleri gelecekte vatanlarını paylaşacakları insanlar olarak değil, misafir olarak görüyorlar. Üstelik birçok göçmeni ülkelerine almış olsalar da.

Türkiye, 19'uncu yüzyılda, sonra 1930'lu yıllarda Nazi Almanyası'ndan birçok Alman'ı aldı. Bugün yüz binlerce Suriyeli geldi. Böyle olsa da göçmenler kendi topluluklarında kalıyorlar. Onlar 'ötekiler'.

Bugün bakış açıları değişmiş olsa da bu konuda Almanya ve Türkiye uzun süre benzerlik gösteriyordu."

GAZETECİ ÇİFTİN GÖZLEMLERİ, ÜLKEDEKİ BÜYÜK KUTUPLAŞMAYI, **"KEMALİSTLER VE LAİKLERLE BAŞÖRTÜLÜLER"** ARASINDAKİ CEPHELEŞMEYİ DE İÇERİYOR.

KUTUPLAŞMA UYUMA ENGEL

Gazeteci çiftin gözlemleri ülkedeki büyük kutuplaşmayı, "Kemalistler ve laiklerle başörtülüler" arasındaki cepheleşmeyi de içeriyor. Bir örnek şöyle:

"İstanbul'da kendimizi evde hissetmemize bir şey daha engel oluyordu. O da toplumdaki kutuplaşmayla ortaya çıkan tartışmalar. Türkler arasında gittikçe artan düşmanlaşma. Önce Kemalistler ve laiklerle başladı. Elitler dindar orta sınıfın yükselmesinden rahatsız oldu. Başörtüden arınmış şehrin şık semtlerinde boy göstermeye başlayan başörtülülere tiksinerek bakmaya başladılar. Dindarlara toplumda daha iyi bir yer sağlayan Başbakan Erdoğan'dan nefret ediyorlardı. Toplumdaki nefretle başa çıkmakta zorlanıyorduk.

Nefret edilenler ise daha sonra çok daha büyük bir nefret ve baskıyla yanıt verdiler. Erdoğan 2011'den itibaren gittikçe daha fazla otoriter oldu.

Polislerle ilgili yasalar sertleştirildi. İnternet siteleri kapatıldı. Gazeteci arkadaşlarımız işten atıldı. Bazıları için cadı avı başlatıldı. Devlet radyo ve televizyonlarında sabahtan akşama kadar Erdoğan'ın konuşmalarına yer verildi. Baş-

bakan rakiplerine uzun tiradlarla hakaret etmeye başladı. Bir konuşmasında 'Neden beni böyle şeyler söylemek zorunda bırakıyorsunuz?' dedi.

Bu adama artık yardım etmek iyice zorlaşmıştı."

GEZİ OLAYLARI VE HUZURSUZLUK

Alman gazeteci çift, Türkiye maceralarına veda edişlerinin Gezi olaylarına denk gelmesiyle birlikte, o günlerde iki çocuklarıyla ilgili duydukları endişeleri de kitapta dile getiriyor. Türkiye'deki son yıllarında polis şiddetine tanık olsalar

bile, Berlin yolunda ayaklarının nasıl geri geri gittiğini de vurgulayan Thumann ve Landwehr'in Gezi olayları sonrasında ülkeden ayrılışları şöyle:

"Gezi protestolarının 2013 yılında gaddarca bastırılmasının ardından İstanbul'da kendimizi artık rahat hissetmiyorduk. Çocuklarımız da öyle. Okulun yakınlarında ise sık sık silahsız eylemcilere yönelik acımasız ve abartılı polis müdahalesi görülüyordu. 2013 yazında polisin eylemcilere göz yaşartıcı gaz sıkmasına denk gelmemek için çok sık bir şekilde çocuklarımızı okuldan erken saatte alıyorduk.

Elbette bu tahammül edilebilecek, geçici bir durumdu. Ancak yukarıdan gelen talimat dayanılacak gibi değildi: 'Hepsini ezin geçin!' Bu, şiddetin daha da kötü boyutlara varacağı anlamına geliyordu. Tek huzursuz olan biz değildik. Türk dostlarımız da yurtdışına gitmenin yollarını aramaya başlamışlardı. Boğaz bulunmamasına rağmen Berlin'e taşınıyor olacağımıza gıpta edenler bile vardı. Ancak Berlin'deki ilk günlerimizde, 'Gerçekten de gıpta edilecek durumda mıyız?' diye kendimize soruyorduk."

TÜRKİYE'DEKİ TAKTİK BERLİN'DE İŞE YARIYOR

Kitap, Türkiye deneyiminin Alman çiftin Berlin hayatında nasıl kolaylıklar yarattığına da tanıklıklar içeriyor:

"Berlin Şehir İdaresi, İstanbul Şehir İdaresi'nden daha kolay ve daha iyi değildi örneğin. Hatta daha kötüydü. En azından daha soğuk ve reddediciydi. Çocuklarımızı Berlin'deki bir okula kayıt ettirmek tam bir drama dönüşmüştü. Taşınmadan bir yıldan çok daha uzun süre önce çocuklarımızı kayıt ettirebilmek için başvurmaya başladık. Bunun için Berlin Eğitim Dairesi'nden bir yetkiliyle konuştuk:

'Çocuklarımızı gelecek yıl için okula kaydettirmek istiyoruz. Ne yapmalıyız?'

'Berlin'de mi oturuyorsunuz?'

'Hayır.'

'O zaman olmaz.'

'Tabii ki şimdi orada oturmuyoruz. Ancak bir yıl sonra İstanbul'dan Berlin'e taşınacağız.'

'Berlin Eyaleti Eğitim Yasası 41'inci fıkra 5'inci bendine bağlı 4'üncü bendine göre ve bu durumda çocuğunuzu kaydettiremezsiniz.'

'Ama çocuklarımızın kaydını yaptırmazsak, taşındığımızda evimizin yakınlarındaki okullarda yer bulamayabiliriz.'

"GEZİ PROTESTOLARININ 2013 YILINDA GADDARCA BASTIRILMASININ ARDINDAN İSTANBUL'DA KENDİMİZİ ARTIK RAHAT HİSSETMİYORDUK. ÇOCUKLARIMIZ DA ÖYLE."

‘O zaman yer bulabileceğiniz başka bir okula gidersiniz.’

‘Peki geçici çözüm olarak arkadaşlarımızın üstüne ikamet beyan etsek.’

‘Olmaz. İkamet bildirimi yaptığınız zaman gerçekten orada mı yaşıyorsunuz diye kontrole geliriz.’

‘En azından gelecek yıl için bizi sıraya koyabilir misiniz?’

‘Hayır. Ana ikametgâhı Berlin’de olmayan çocukları alamayız.’

Çaresiz durumdaydık. Anlaşılan sadece Berlinli çocuklar Berlin’deki okula gidebilirlerdi. Bir sürü yabancı çocuğun ya da Almanya dışından dönen birçok Alman’ın taşındığı Berlin gibi bir şehirde böyle bir uygulama inanılır gibi değildi.

Ama ne yazık ki, bu da Berlin. Oysa bu şehirde Dış İşleri Bakanlığı’nda görev yapan diplomatlar ve aileleri yaşıyor. Fakat bu, Eğitim Dairesi’nin umurunda bile değil.

Bu yüzden Berlin Senatosu, çaresizliğe düşmüş diplomat aileleri için bir danışma merkezi kurmuş. Bu merkez, eğitim daireleri, bürokratlar ve aileler arasında köprü görevi görüyor. Tıpkı diplomatların Afrika, Orta Doğu ya da Doğu Ukrayna’daki sorunları çözmek için uğraştığı gibi.

Bize de bu işi Türkiye’de öğrendiğimiz gibi çözmek kaldı. Doğru okul müdürüne gittik. Karşılıklı görüşerek birbirimizi tanıma fırsatı bulduk. Çok zarif ve ince sohbetler esnasında bize uzatılan her ele sarıldık. Sonunda çocuklarımıza Schöneberg’de harika bir okulun müdiresi kollarını açtı. Çatışma, dram, şüphe ve mutlu son; bu yöntemi Türkiye’den biliyorduk. Berlin’de hemen kendimizi evimizde hissettik.”

MICHAEL THUMAN VE SUSANNE LANDWEHR BAZEN ZORLUKLARA YOL AÇSA DA KÜLTÜREL FARKILIKLARIN BÜYÜK BİR HEDİYE OLDUĞUNU VURGULUYORLAR.

TÜRK TİTİZLİĞİ

Michael Thumann, Die Zeit’ın dış politika muhabiri, ağırlık verdiği konu uluslararası politika. Gazeteci ve yazar Thumann, üniversitede tarih, siyaset ve Slavistik eğitimi almış. Serbest gazeteci eşi Susanne Landwehr ise Alman Trafik Dergisi için yazıyor.

Komşularını, işlerini, günlük yaşamda karşılaştıkları paradoksları “Neue Anschrift Bosporus” adlı kitaplarında “biz” yöntemiyle anlatıyorlar. Kitabı okurken hangi bölümü kimin anlattığı konusunda çok da emin olamıyorsunuz. “İstanbul günlüğü” ya da “İstanbul anı kitabı” da diyebiliriz. İstanbul’un Avrupa yakasında “Türkleri” gözlemleyen Alman gazeteci çift, Türkler hakkındaki bazı önyargıların altını karıştırdıklarında ilginç sonuçlarla karşılaşıyorlar. Örneğin, “Almanlar temizdir, Türkler pistir” önyargısına karşılık, Türkiye’deki çocukların kirden ve mikroptan nasıl korunup kollandığına, koyu bir titizlikle, sokakta bile oynatılmadıklarına şahit olduklarını bildiriyorlar.

Kitapta sık sık Türkçe kelimelere de yer veriliyor: Mahalle, Muhtar, Kültür Müdürlüğü, Kolay Gelsin, Güle Güle Giy, Eline Sağlık ...

Thumann ve Landwehr, bazen zorluklara yol açsa da, kültürel farklılıkların büyük bir hediye olduğunu vurguluyorlar.

Farklı dünyaları yaşayıp, farklı gelenekleri ve dilleri öğrenmenin zenginlik olduğunu kaydeden Alman gazeteci çiftin bu gerçekten ilginç gözlem kitabı, “İstanbul’a bir ilan-ı aşk” olarak algılansa da, laikler ve yüzünü batıya çevirenlerin, muhafazakâr ve dindar gruplara karşı yürüttüğü değerler kavgasındaki toplumun parçalanmışlığını ortaya sermesi açısından ayrıca önemli bir belge. Almanlar ve Türkleri birbirine bir adım daha yaklaştıran bu kitap geçen yılın kasım ayından beri raflarda. ▮

Bizim REGION Aachen

AACHEN, DÜREN, HEINSBERG VE EUSKIRCHEN İÇİN TÜRKÇE DERGİ

4 BÖLGE
25 ŞEHİR
21 TOPLULUK

"**REGION AACHEN**" BÖLGESİNDE
TÜRKÇE KONUŞAN **48.000** İNSANA
HİTAP EDEN, TAMAMEN YEREL
TEK **TÜRKÇE** YAYIN ORGANI

1 Nisan 2016'da bir şaka yapacağız *ve çıkacak olan*
yeni sayımızla ***3. yılımızı kutlayacağız!***

%100

YEREL • TARAFSIZ • ÜCRETSİZ

www.**bizimaachen**.de

NEONAZİ CİNAYETLERİNE "YUKARIDAN" DESTEK

Almanya'nın orta yeri sinema: NSU

ORHAN ÇALIŞIR

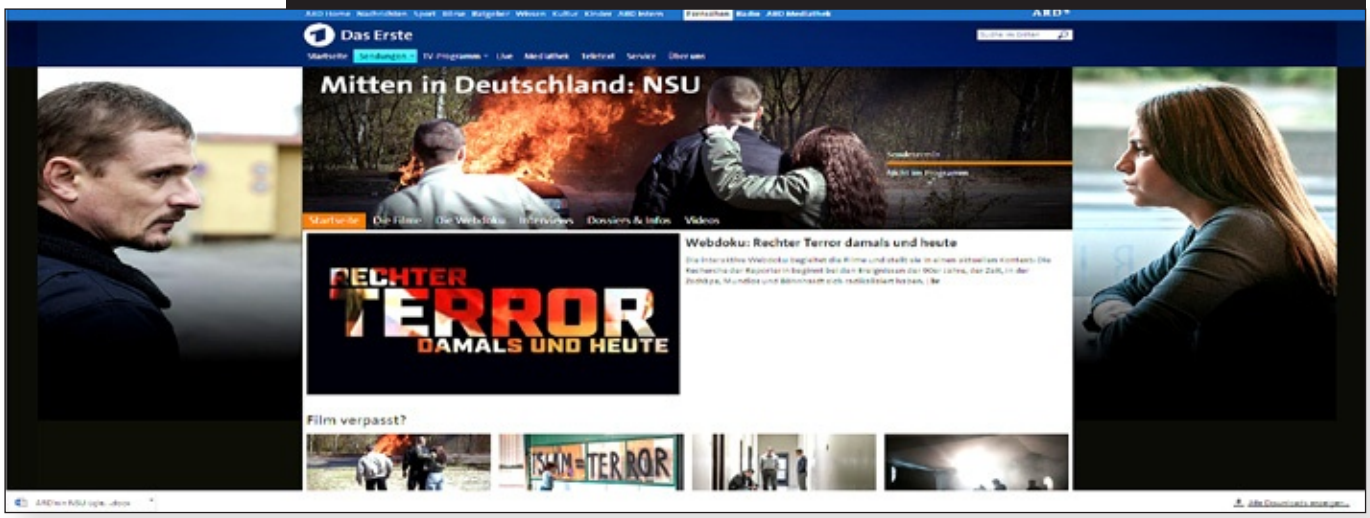

BREMEN Alman ARD televizyonu Neonazi NSU örgütü, onun kuruluşu, büyü(tül)mesi ve cinayetlerine ilişkin üç bölümlük sinema filmini nisan ayında yayımladı. Film gerek izleyiciler gerekse basın tarafından büyük ilgi gördü. Bunda mutlaka NSU cinayetlerine ilişkin en önemli soruların hâlâ cevapsız kalmış olmasının büyük rolü var. Alman basını, NSU ve 10 yıldan fazla bir süre işlediği cinayetler konusunda, yapmadığı habercilikle A'dan Z'ye sınıfta kalmıştı.

Fakat sadece bu değil: Alman basını aynı Alman polisi ve istihbarat örgütleri gibi bu cinayetlerin karartılmasına da katkıda bulundu. Ayrıca polis tarafından kendilerine verilen ırkçı kavramları hiç sorgulamadan topluma aktararak, korkunç cinayetlerin anlamsızlaştırılmasında büyük rol oynadı.[1] Şimdi cinayetleri işleyenler bir "tesadüfle" ortaya çıktıktan sonra, olaya ARD'nin nasıl baktığını görmek için sırasıyla bu üç filme bir göz atalım.

FAİLLER / DIE TÄTER

İlk bölümde Doğu Almanya'da duvarın yıkılmasında sonra ortaya çıkan durum, her şehirde hatta köyde ortaya çıkan Neonazi gruplar, bu grupların üyesi olan sonraki NSU üçlüsünün sosyalizasyonu anlatılıyor. Daha önce "Die Spiegel-Affäre" ve "Mogadischu" gibi filmlerin yapımcılığını yapan Gabriela Sperl bu trilojinin de yapımcılığını üstlenmiş. İlk bölümün yönetmeni kendisi de Doğu Almanyalı olan Christian Schwochow. Yapımcı, katillerle benzer bir sosyalizasyonu olan bir Doğu Alman yönetmeni özellikle seçtiğini söylüyor. Senaryo yazarı ise Thomas Wendrich.

Oyuncuların performansları, çekimlerin yapıldığı orijinal mekânlar, daha sonra seri katil olacak Neonazilerin yaşadıkları ortam filmde oldukça canlı olarak yansıtılıyor. Fakat bu çalışmada da -neredeyse Alman basınında Neonazilere ilişkin her haberde olduğu gibi- "zavallılar işsiz güç-

süzlerdi, belki onun için bu yollara düştüler" mesajı gözden kaçmıyor. Halbuki profesör çocuğu Uwe Mundlos'un henüz Doğu Almanya (DDR) yıkılmadan Neonazi çevrelere girdiği, daha 1988'de kafasını kazıtıp okula "Skinhead" olarak geldiği biliniyor.

Kasım 2011'de NSU olayı patlayınca Alman basınında yapılan yayınların pek çoğunda adeta bir Beate Zschäpe reklam kuşağı vardı: Kedileri çok sevmesi, anneannesi ile olan çok iyi ilişkisi, komşulara yardımseverliği, nerede tatilini geçirdiği gibi detaylar mutlaka haberlerde, röportajlarda yer buluyordu. Yani basında kurbanlardan çok onların katilleriyle ilgileniliyordu. Filmin bu ilk bölümünde de benzer şeyler yine özellikle Beate Zschäpe üzerinden yapılıyor. Her şeye rağmen üçlemenin bu ilk kısmı konuya fena olmayan bir giriş diyebiliriz.

KURBANLAR / DIE OPFER

Kurbanlar bölümünün yönetmeni Türkiye menşeli Züli Aladağ. Senaryo yazarı ise babası Lübnan kökenli olan Doğu Almanyalı yazar Laila Stieler. Stieler, "Benim için önemli olan kendini Alman kızı (ne demekse?) sayan Semiya Şimşek'in kendini birdenbire bir yabancı gibi hissetmesini yansıtmaktı" diyor. Babası öldürüldüğünde henüz 14 yaşında olan Semiya Şimşek'i filmde genç Türk oyuncu Almila Bağrıaçık başarıyla canlandırıyor.

Polisler ve savcılar baştan beri diğer bütün NSU kurbanlarında olduğu gibi suçluları aile içinde veya Türk çevrelerinde arıyorlar. Enver Şimşek'in eşi, kocasını öldürmekle suçlanıyor. Bir süre sonra buna uyuşturucu ticareti suçlaması da ekleniyor. Daha sonra mali polis konuya dahil olup Şimşek ailesinin elindekini avucundakini "ceza" olarak alıyor. Kısacası Şimşek ailesi de -diğer kurban aileleri gibi- 10-11 yıl boyunca görevi cinayeti aydınlatmak olan resmi makamlarca tam anlamıyla terörize ediliyorlar. Bu kadar itham karşısında aileler de, "Suçlamalarda acaba gerçekten bir şey var mıydı?" diye kuşkuya kapılıyorlar.

Adile Şimşek rolündeki Uygar Tamer, bir eşin devlet ve basın tarafından şiddetle ve sürekli suçlanması sonucu nasıl ruhsal bunalımlara girdiğini gayet güzel canlandırıyor. Polis, kullanılması yasak yöntemlerle ailenin üzerine gidiyor.

Filmin sonuna doğru birdenbire farklı bir polis, Bronner (Tom Schling) ortaya çıkıyor ve olayı aydınlatmaya çalışıyor. Semiya Şimşek'i ortada bir neden yokken özel olarak ziyaret ediyor, daha sonra da bir kafede buluşuyorlar. Bu polis araştırmaları engellenene kadar cinayeti aydınlatmaya çalışıyor. Ve iki katilin ölümüyle pek çok şey ortaya dökülünce Şimşek ailesinden özür diliyor.

Elbette bizim film ekibi kadar araştırma yapma şansımız yok ve bu film bir kurmaca, yani her şeyin gerçeğe tam uygun olması gerekmiyor, fakat böyle bir polisin varlığı ne NSU duruşmalarına ne de basına yansıdı. Tam tersine, duruşmalara gelen polisler ve istihbarat görevlileri yaptıklarından ve yapmadıklarından dolayı hiçbir pişmanlık göstermiyorlar. Hatta büyük bir kibirle hâlâ her şeyi doğru yaptıklarını ifade ediyorlar. Hiçbirinde değil özür, en ufak bir nedamet belirtisi bile yok.

İzleyici, "Filmin senaristi Laila Stieler ve 2006 yapımı, ırkçı klişeler üzerine kurulu 'Wut' (Öfke) adlı filmi de yöneten Züli Aladağ, neden böyle olmayan bir polisi filme eklediler?" diye sormadan edemiyor.

SORUŞTURMAYI YÜRÜTENLER / DIE ERMITTLER

Konu polislerden açılmışken: Filmi izlerken insan, "Koca Almanya'da işini ırkçılıktan etkilenmeden, sırf görev bilinciyle yapan hiç mi polis yok?" diye soruyor. Var. Bir tane. Bütün bu karmaşık NSU kompleksinde, her şeye karşın ve tek başına olayları aydınlatmaya çalışan Doğu Almanyalı bir polis var, adı: Mario Melzer. Her ne kadar bu bölümde üç hatta

FAKAT BU FİLMDE DE, NEREDEYSE ALMAN BASININDA NEONAZİLERE İLİŞKİN HER HABERDE OLDUĞU GİBİ, "ZAVALLILAR İŞSİZ GÜÇSÜZLERDİ BELKİ ONUN İÇİN BU YOLLLARA DÜŞTÜLER" MESAJI GÖZDEN KAÇMIYOR.

dört dürüst polis yer alsa da, 1998'den beri Nazi üçlüsünü ciddiyetle soruşturan sadece Erfurtlu polis Mario Melzer. Son bölüm adeta bu polise ayrılmış. Ona ve onu akla gelecek her yöntemle engellemeye çalışan Alman İç İstihbarat Teşkilatı Verfassungsschutz'un çalışmalarına.

Soruşturmayı Yürütenler bölümünün yönetmeni Florian Cossen, senaristler ise Rolf Basedow ve Christoph Busche. Hem

metin yazarları hem de yönetmen iyi bir iş çıkarmışlar. Film Melzer'in (filmde üç meslektaşıyla beraber) bir bakıma onun sadece görevini doğru yapma çabasını anlatıyor. Bu polisin filmdeki adı Paul Winter ve oyuncu Florian Lukas tarafından canlan-dırılıyor.

Alman İç İstihbarat Örgütü Verfassungsschutz'un soruşturmayı engelleme ve karartma çabaları, önemli belgeleri yok etmeleri, polisi yanlış yönlendirmeleri komplo teorileri üzerine kurulu bir Hollywood filmini andırıyor. Fakat bazen gerçek hayat komplodan daha derin dehlizlere sahip.

Polis Mario Melzer, Meclis NSU araştırma komisyonunda da, baskılara boyun eğmeden bildiklerini, düşündüklerini anlatmasıyla biliniyor. Neden sadece kendisinin her şeye rağmen olayların üzerine gittiği sorusunu "Diğerlerinin tersine, benim kaybedecek hiçbir şeyim yok. Ne ailem, ne borcum ne de verdiğim ilk ifadeden sonra kaybedebileceğim bir kariyerim var" diye yanıtlıyor.

ARD'nin NSU üzerine yaptığı bu üçleme, yıllarca "döner cinayeti" adı takılarak önemsizleştirilen cinayetlerin failleri ortaya çıktıktan sonra devlet radyo televizyonunun bir tür günah çıkarma, kurban ailelerinden bir bakıma özür dilemesi olarak değerlendirilebilir.

Filmler elbette asıl failler konusuna girmiyor, görünenle yetiniyor. Bütün bunların arkasında kimler vardı ve hâlâ var? Kimler bu seri ırkçı cinayetlerin işlenmesine yeşil ışık yaktı? Ortada duran birçok kanıta rağmen Köln, Keupstraße'deki saldırının aydınlanmasına kimler engel oldu? Aynı silahla işlenen bu kadar cinayet, aklı başında haydutların artık tehlikeli ve anlamsız olduğundan itibar etmediği banka soygunları, bir polis devleti olan Almanya'da nasıl bu kadar rahatlıkla yapılabiliyor? Kassel'de Halit Yozgat cinayetinin eğer faili değilse bile tanığı olan istihbaratçı Andreas Temme neden ciddi bir soruşturmaya tabii tutulmuyor? İstihbarat ajanlarının kurduğu Neonazi örgütlerin yeraltında desteklediği, bu ajanlar tarafından kurulan şirketlerde iş verdiği NSU katillerinden istihbaratın nasıl haberi olmuyor?

2012 yılında yapılan resmi kurbanları anma toplantısında Angela Merkel'in söylediği "Bu cinayetlerin arkasındakileri ortaya çıkaracağız" sözü ise sadece Alman

Devleti'nin bir sıkışma anında nasıl büyük manevra gücüne sahip olduğunu gösteriyor. İki NSU katilinin intihar ettikleri hikâyesi ise bir tür olayı kapatma çabası. Aynı Münih'teki davanın her şeyi birkaç Neonazi'ye yıkıp olayların üstünü örtme gayreti olması gibi.

Polis Melzer, bir söyleşide, "NSU konusunda resmi açıklamalara inanan, diş perisine de inanır" diyor. Bu cümle asıl hikâyenin devlet tarafından aydınlatılmayacağı konusundaki sıradan Türk göçmenlerin kanaatlerini de dile getiriyor.

ORTADA DURAN BİRÇOK KANITA RAĞMEN KÖLN, KEUPSTRASSE'DEKİ SALDIRININ AYDINLANMASINA KİMLER ENGEL OLDU?

[1] Alman basınının NSU cinayetleri haberlerinde ırkçı diskuru sürekli yeniden üretmesi ve yaygınlaştırmasına ilişkin olarak üç Alman üniversite hocasının **"Tabu Kelime Cinayeti Açıklıyor"**. Almanya'da 'Nasyonal Sosyalist Yeraltı' adlı Neonazi grubu tarafından işlenen seri cinayetlerin basında yansıması – bir medya eleştirisi" adlı çalışması okunabilir. Araştırmanın orijinal adı: **"Das Unwort erklärt die Untat"**.

Die Berichterstattung über die NSU-Morde – eine Medienkritik: Virchow, Fabian/Thomas, Tanja/Grittmann, Elke: Eine Studie der Otto Brenner Stiftung. Arbeitsheft 79. Frankfurt am Main. Söz konusu yayına internetten ulaşabilirsiniz:
https://www.otto-brenner-shop.de/publikationen/obs-arbeitshefte/shop/das-unwort- erklaert-die-untat-ah79.html
Diş perisi Avrupa ve Kuzey Amerika kültüründe erken çocukluk döneminin fantastik bir figürüdür. Buna göre, eğer bir çocuk süt dişini kaybederse onu yastığının altına koyar, uyuduğunda diş perisi gelir ve dişi bir hediye veya para ile değiştirir.

Yaşasın Boşanıyoruz! 20 Mart'ta Gent'te
.binfikir.
Okuyun, bir fikir edinin
www.binfikir.be
"Belçika İslamı" gündemde
Belçika karnavallarda neşe buldu
Şubat ayı, zam ayı!
THY'nın kararı tartışılıyor
Europalia Türkiye sonrası
EUROPALIA ARTS FESTIVAL TURKEY
BEN ZATEN ÖLMÜŞ-TUM !
Charlie Hebdo'nun eleştiri oku
Plastiyen Nihat Demir Artfikirde
www.binfikir.be

ANLATILAN BİRAZ DA BİZİM HİKÂYEMİZDİR!

Bir **Arap** ve bir **Alman** kültür krizini konuşursa...

OSMAN ÇUTSAY

FRANKFURT İşlerin iyice kızıştığı, artık kendisini açıkça İslam karşıtı bir parti olarak tanımlayan AfD'nin (Alternative für Deutschland / Almanya için Alternatif) iktidar rüyaları görmeye başladığı Federal Almanya'da, konuyla ilgili kitaplar sektörün en verimli köşesini oluşturuyor. İlgi büyük olunca "verimlilik" de büyüyor. Bu çalışmaların en sevimlilerinden biri geçtiğimiz aylarda raflara çıktı. Kendi alanlarında son on yılda önemli adımlar atmayı başarmış, biri "Mısırlı" Alman, diğeri "organik" Alman iki enerjik yazarın ortak ürünü bir kitapçık, gerçekten kamuoyunun ilgisini topladı. Büyük bir yayınevinin (Rowohlt) cep kitapçığı biçiminde piyasaya çıkardığı "Ein Araber und ein Deutscher müssen reden" başlıklı ve bizim Türkçeye belki içerdiği deyimi vurgulamak için araya bir noktalama işareti koyarak çevirebileceğimiz ("Bir Arap ve Bir Alman: Konuşmaları Şart") adlı bu kitapçık, özellikle Mısır asıllı Hamed Abdel-Samad'ın şaşırtıcı vurguları nedeniyle topladığı ilgiyi hak ediyor. Kimi kurumların 2020 yılında Almanya'da 20 milyon Müslüman'ın yaşayacağı bulgularıyla tam boy bir anti-İslam politika öneren, izleyen AfD'nin (Almanya için Alternatif) iktidar yürüyüşü paralel gidiyorsa, bunun kitap dünyasında yankısız kalacağı zaten düşünülemezdi.

Hans Rath, çeşitli romanlara ve senaryolara imza atmış, "bestseller" kitaplar kaleme alan Alman yazarlarından biri. Abdel-Samad ise çok kısa sürede gerek görüntülü medyada gerekse yazılı medyada gerçekten iyi kullanmaya başladığı Almancasıyla, "Arap Baharı" ertesinde yıldızı parlayan bir araştırmacı. Bu küçük kitap öncesinde "Mohamed" başlıklı tartışmaya açık bir büyük kitabını, hemen ertesinde de Mohanad Khorchide ile küçük bir tartışma kitabı yayımlayan Abdel-Samad'ın özellikle Alman demokratlarını sarsacak kadar "sert" aydınlanmacı ve Türkiye'deki ilerici damarın tezlerini andıran çıkışları, örneğin siyasal İslam'la mücadele önerileri ve çeşitli saptamaları, işin burada kalmayacağını gösteriyor.

HAMED ABDEL-SAMAD'IN ÖZELLİKLE ALMAN DEMOKRATLARINI SARSACAK KADAR "SERT" AYDINLANMACI VE TÜRKİYE'DEKİ İLERİCİ DAMARIN TEZLERİNİ ANDIRAN ÇIKIŞLARI VAR

Foto/commons/wikimedia.org/Heinrich Böll Stiftung

Hans Rath ve Hamed Abdel-Samad birbirlerini önsözde "tartıyorlar". Birbirlerine çok saygılı ve anlayışlılar, ama yaşam koşullarıyla dünya görüşlerinin çok farklı olduğunun altını çizmeden de kitabın içine geçiş yapmıyorlar. İki yazarın esas etkinlik alanları ve yazdıkları diğer kitapların birbirleriyle bir ilgisi yok. Ama bu küçük tartışma kitabını yine de üretip insan içine çıkarma gereği duymuşlar.

Rath ve Abdel-Samad, aslında mülteci krizi üzerine yazmayı hedefliyorlarmış. Sonuçta Almanların bu meseleyi nasıl yaşadığını, nasıl tepkiler gösterdiğini işleyen bir kitap için çalışmışlar. Ama iş,

zamanla farklı boyutlar kazanmış. Reçete değil. Ama bir krizde korkak, öfkeli, çaresiz olanlara bir şeyler veren bir kitap. "Bir reçete bulamadık, kurtarıcı tek bir yanıt bile bulamadık" diyorlar. Krizin sürdüğünde ise ısrarlılar.

Rath toplumun orta sınıfları yasalara ve bunların uygulanmasına güvenirse, aşırı uçların baskısına da direnebileceği kanısında, Hamed Abdel-Samad ise yapılan yasaların kimse tarafından okunmayacağını, çünkü bu haliyle bir toplumu içinden bir arada tutmaya gücünün yetmeyeceğini savunuyor. Demokratik kolaycılığa sürekli set çeken bir tavrı kitap ve/

Foto Raimond Spekking CC BY-SA 4.0 (via Wikimedia Commons)

veya tartışma boyunca sürdüren Mısır asıllı yazar "Yasanın değerlere ihtiyacı vardır, bu değerleri devlet ne emredebilir ne de garanti edebilir: Özgürlük duygusu, demokrasi anlayışı, dayanışma ve medeni cesaret" diye yazıyor arkadaşı Rath'a. Abdel-Samad için tatlı su demokratlığının bu giderek kangrenleşen soruna herhangi bir çözüm getirmesi mümkün değil.

KORKAN HALKLAR

Hans Rath için ise Almanlar, korkularıyla tanımlanabilecek bir halk halini almış durumda. Doğal afetler, terörizm, bunlar pek nadir sahneye çıksa bile sıradan Alman yurttaşını kafasını meşgul eden korkular. Bir de yaşlılıkta yalnız kalma korkusu var. Rath, bu geleneksel korkulara şimdilerde mülteci seli nedeniyle yeni korkular eklendiği görüşünde: Sıradan Alman, kapasitesinin üzerinde iş istenen politikacılardan, iç politika gerilimlerinden, ekonomik durumun kötüleşmesinden, çocuklarının uyuşturucu bağımlısı olmasından çok korkuyor. Ama bunların hepsinin üzerinde sıradan Alman'ın özellikle işsizlik ve yoksulluktan ödü kopuyor.

Hamed Abdel-Samad için bunlar temelsiz korkular. Bu "yeni Alman" yazar ve gözlemciye göre, sıradan Alman belki mümkün ama hiç gerçekleşmeyecek korkunç senaryolar çizip, ondan korkuyor. Ama Abdel-Samad'ın çeyrek yüzyılı bulan Almanya deneyiminden türettiği bir gözlem şu: Almanların en büyük korkusu kendi geçmişi tarafından tekrar ele geçirilmek. Hastalığın nüksetmesinden veya yeni bir diktatörlük altında kalmaktan korkuyor Alman insanı. Abdel-Samad'a göre, geçmişteki hataların yinelenmek istenmemesi elbette saygı duyulması gereken, önemli bir kazanım. Ama Almanların sosyal sıralamada aşağı sınıfların düzeyine düşmenin ve terörizm korkusunun dayandığı bazı sabit verileri de yok değil. "Avro sarsılıyor, emekli maaşları artık garanti değil, orta sınıf eriyor, suç işleme oranı maalesef göç arka planına sahip gençler arasında da yükseliyor" diye yazan Arap asıllı araştırmacı, "Ama geçmişte soyut olan terörizm korkusu bugün artık somuttur" diyor ve özellikle bunun, 700'den fazla Alman'ın Suriye ve Irak'ta Allah için savaşmak adına kapağı oralara atmasından beri son derece açık olduğunu kaydediyor.

Mesele burada düğümleniyor ve Hamed çok açık yüreklidir: Binlerce İslamcı, ISİD'den daha farklı bir anlayışa sahip değil.

Abdel-Samad'ın Rath ile kitapçık boyunca giriştiği tatlı-sert polemiler, gerçekten üzerinde iyi düşünülmüş saptamalar içeriyor. Örneğin pembe gözlüklerle kurulan güven ağlarının bu yeni ortamda,

HANS RATH TOPLUMUN ORTA SINIFLARININ YASALARA VE BUNLARIN UYGULANMASINA GÜVENİRSE, AŞIRI UÇLARIN BASKISINA DA DİRENEBİLECEĞİ KANISINDA.

olumsuz sonuçları olabileceğine dikkat çekerken ("Hoş geldin kültürü!"), gözlerin azınlıktaki militan kadronun gücüne kapanmaması gerektiğini kaydediyor.

BU İKLİMDE AÇIK TARTIŞMA

2015'in sonuna doğru belirginleşen, yani geçen yazki büyük mülteci akınından ve Almanya Başbakanı Angela Merkel'in kapıları ardına kadar açmasından sonraki uyarıları ilginç. Hamed Abdel-Samad, "birkaç ay içinde diktatörlüğün, dinin, eğitim ve medyanın bir nefret kültürü yetiştirdiği bölgeden gelen" 1 milyonu aşkın insanın içinde radikal İslamcılar, teröristler ve gericiler olabileceğinin unutulmamasından yana. Ona kalırsa, gerçi "Her kamptan aşırı uçlar azınlıktadır", ama bunlar "taraftarlarını kolayca harekete geçirebilecek bir dinamiğe" de sahiptirler.

MISIRLI YAZAR, BATI'DA VE ALMANYA'DA DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜNE **"SIK SIK PROPAGANDA EDİLDİĞİ KADAR SAYGI DUYULMADIĞI"** KANISINDA.

Abdel-Samad, böyle bir iklimde bir açık tartışma kültürünün serpilip yerleşebileceğine doğal olarak inanmıyor. Ama ortada ciddi bir ihtiyaç da var. Kötümserliğini saklamayan, ama ayyuka da çıkarmayan Mısırlı yazar, Batı'da ve Almanya'da düşünce özgürlüğüne "sık sık propaganda edildiği kadar saygı duyulmadığı" kanısında. Bu nedenle düşünce özgürlüğünün bütün özgürlüklerin anası olduğunun altını çizme gereği duyuyor. Ancak her durumda, böyle bir ortam, toplumdaki bölünmenin de habercisidir. Kamplara ayrılmış insanların, "burada iyilerin ve orada da kötülerin bulunduğu" türünden sabit fikirlere sahip olduğunu belirten Abdel-Samad için, "kolay demokratik çözümlere" bu sahnede pek yer yok. Derinlemesine ve aydınlanmacı bir çaba gerekiyor feraha çıkabilmek için.

Tabii işin içinde "mazi" adını verdiğimiz geçmiş ve o geçmişin içerdiği malzeme de var. Hans Rath'a göre, "açık tartışma, geçmişin hortlaklarının tekrar ortaya çıkmasından ödümüz patladığı için" tehlikede falan değildir. Böyle olsaydı Pegida ve AfD gibi milliyetçi çıkışların başarılı olmaması gerekirdi. Rath, her siyasal kampın ülkenin bölünme tehdidini kendi altını beslemek için kullandığına dikkat çekiyor. (s. 25)

Hamed Abdel-Samad, dostu ve yazar Hans Rath'ın "Biz neden düşünce özgürlüğüne değer vermiyoruz?" sorusunu yanıtlarken gerçekten ilginç ve üzerinde çok düşünüdüğü belli bir saptamada bulunuyor: "Şöyle bir izlenimim var: Bir düşünce eğer önemsizse ya da ana akımla uyum içinde bulunuyorsa, ancak ve ancak o zaman Almanya'da kabul görüyor." (s. 26) Bu saptama, Batı'yı hem içinden ve Doğu'dan bakarak tanıyan ve sıradan çözümlemelere pek ilgi duymadığı bugüne kadar tanık olduğumuz entelektüel üretiminden de belli Abdel-Samad'ın, biraz da kendisine yönelik "Bizdensin!" etiketine usturuplu bir reddiyedir. Biyografisindeki trajedilere okurlarını da geçmiş kitaplarında ortak eden bu işlek zekânın gözlemleri, gerçekten kafa açıcıdır: "Buna karşılık, değişimi hedefleyen bir düşünce, burada genelde tehlikeli bulunarak veya 'yardımı olmaz' gerekçesiyle geri çevrilmektedir." (s. 26) Kavgalı tartışmalardan geri durmayan sıradan Alman'ın, genelde bu tartışmaları sonuna kadar götürmemesinden yakınan Abdel-Samad, dostu Rath'a, kitapçıkta, açıkça "Artık aman bir tatsızlık çıksın!" diye özetleyebileceğimiz bir çağrıda bulunuyor: "Tartışmayı sonuna kadar götürebilmeli ve bu kapsamda ortaya çıkacak gerginliğe de tahammül gösterebilmeliyiz." (s. 27) Bunun "tatlı su demokratları"nı rahatsız edebilecek bir sertlik olduğunu farkında olmadığı söylenemez.

İkinci Dünya Savaşı'nda "bombalarla zorla mutlu edilen" genç Alman demokrasisinde, Nazi Almanyası ile ilgili histerinin de geri planını araştırıyor Hamed Abdel-Samad: "Das Dritte Reich ne kadar geride kalırsa, kendilerini direniş savaşçısı sayanların ona karşı sonradan sürdürdükleri bu savaş da o kadar sert oluyor." (s. 39) Bunun anlamı, bu topluma bir şeyleri, özellikle dinsel gericiliğin İslam ile üstlendiği anlamı anlatmakta çekilen güçlüktür.

Gençken şeriatçı örgütlere üye olduğunu saklamayan Abdel-Samad, yer yer bizim unutulmaz Aziz Nesin'imizi 60-70 yıl

sonra yineliyor sanki. Çevresini bir sağır duvarın sardığının farkındadır. Ama buna rağmen gelişmeleri, kimsenin hoşuna gitmese de, kendince değerlendirmeye devam ediyor. Örneğin Arap Baharı toplumsal çalkantı başlamadan önce ve başladıktan hemen sonra, 2010 yılından itibaren, Arap dünyasının bir çözülme parçalanma sürecinde bulunduğunu raporlaştırdığını, ancak kendisine kulak verilmediğini hatırlatıyor: "Akdeniz'in güney kesiminde içsavaşların ve huzursuzlukların çıkacağı, bunların da Avrupa'ya doğru tarihin en büyük kavimler göçüne yol açacağı kehanetinde bulunmuştum. Biliyor musun bu yüzden bana ne ad taktılar? Panikçi!" (s. 45)

GÖÇ ENDÜSTRİSİ

Kitapçığın sonuna doğru Mısır asıllı yazar "sazı tamamen eline alıyor" ve art arda gerçekten birbirinden ilginç değerlendirmelerde bulunuyor. Bunlardan biri "göç arka planı" diyebileceğimiz bir "endüstri" ile ilgili. Göç arka planını ön plana çıkaran birinin birçok sorundan kaçabileceği, hatta bununla kalmayıp para bile kazanabileceği uyarısında bulunan Abdel-Samad, "Bu arada göçmenlerin diğer göçmenlerin sorunlarıyla ilgilendiği inanılmaz bir entegrasyon endüstrisi var. Entegrasyon ne kadar başarılı olursa, entegrasyon kılavuzları ve kenar mahalle menajerleri o kadar çok teşvik parası alıyor. Bunu barış vakıfları ve hükümet dışı örgütler (NGO'lar) ile karşılaştırabiliriz: Bunlar gerçi barışı överler ama varlıkları temelde savaşa bağımlıdır." (s. 61)

Aziz Nesin'in yeni ve Almanya'daki versiyonu dedik: Özellikle başörtüsü ile ilgili vurgu ve saptamaları buna hak verdirecek boyutlardadır. 5-6 yaşındaki kız çocuklarının başlarının örtülmesiyle, ilginç bir sorunun, bir inanılmaz özgürlük inancının gündeme geleceğini belirtiyor Abdel-Samad: Bu kız çocukları ileride yaşları ilerlediğinde de bu kumaşı gönüllü olarak taşıdıklarını söyleceklerdir, "çünkü bunu vücutlarını bir parçası" yapmışlardır. (s. 70-71)

Almanya'da devletin eşit haklar, kadın özgürlüğü, özgürlük duygusu propaganda ettiğini, ama iş entegrasyon tartışmalarına geldiğinde, bu sözcüklerin

HAMED ABDEL-SAMAD'IN ÖZELLİKLE BAŞÖRTÜSÜ İLE İLGİLİ SAPTAMALARI BUNA HAK VERDİRECEK BOYUTLARDADIR.

tam tersine, kendisine İslam içindeki en muhafazakâr güçleri muhatap aldığına dikkat çekiyor. Abdel-Samad için, İslam dernekleri izledikleri gerici ilahiyatçılıkla bu ülkede paralel toplumları yerleşik kılmışlar, en azından sağlamlaştırmışlardı, şimdi ise bunlar en ön safta yeni gelen Müslüman mültecilerin entegrasyonu için çaba göstermektedir. "Bir kez daha entegrasyon tartışması İslamlaştırılmaktadır" diyen Hamed Abdel-Samad, sormadan edemiyor: "Gelenekten, vesayetten ve cinsler arası ayrımcılıktan yana olan muhafazakâr güçlerin şimdi de mültecilere eşit hakların ve özgürleşmenin nasıl işlediğini anlatması gerekiyor, öyle mi? (s. 73)

Özellikle Almanya'daki İslami derneklerin izlediği çifte strateji ile ilgili saptamaları son derece akıl açıcı olan Abdel-Samad'ın, taleplerinde sadece camilere değil kiliselere yönelik de gayet radikal önerilerde bulunduğu gözleniyor. Devletin kiliselerden tüm ayrıcalıkları geri alması gerektiğini savunan Abdel-Samad, açıkça sekülerleşmenin, laikliğin tek çözüm olduğunun altını çiziyor.

Açık yüreklidir: Teröristlerin Batı'ya karşı toptancı nefretlerinin, Batı'da Müslümanlara karşı toptancı bir nefretle yanıtlandığına dikkat çeken Abdel-Samad'a göre, İslam'da reform olamaz, ama Müslümanların düşüncesinde reform yapmak mümkündür. O nedenle "İslam'ı Müslümanlarla her zaman bir ve aynı şey olarak göremeyiz" diyor. (s. 87) Abdel-Samad, Alman devletinin İslami ve İslamcı derneklere değer vererek reform falan yaptırmasının mümkün olmadığını savunuyor.

Yaşanan ve giderek derinleşen sorunların çözümüyle ilgili olarak, Hans Rath'ın değil, ama Hamed Abdel-Samad'ın diğer çalışmalarına giriş niteliğindeki bu küçük kitapçıktaki bir Abdel-Samad saptaması okurun gözlerini açıyor: "Doğrusu hiç iyimser değilim."

Aydınlanmacı Türkçenin bu gerçekten ilginç yazarı ve araştırmacıyı yakın takibe almasında büyük yarar var. Özellikle Türk aydınlanmasını ciddiye alan, cumhuriyet rejmiini tarihsel bir ilerleme olarak gören yayıncıların, bizim unutulmaz Aziz Nesin'inimizin birçok tezini, Batı'nın göbeğinde kendince ve yeni koşullarda yeniden üretebilen/geliştirebilen bu akıllı Aziz Dede torununu vakit geçirmeden dilimize aktarması gerekiyor.

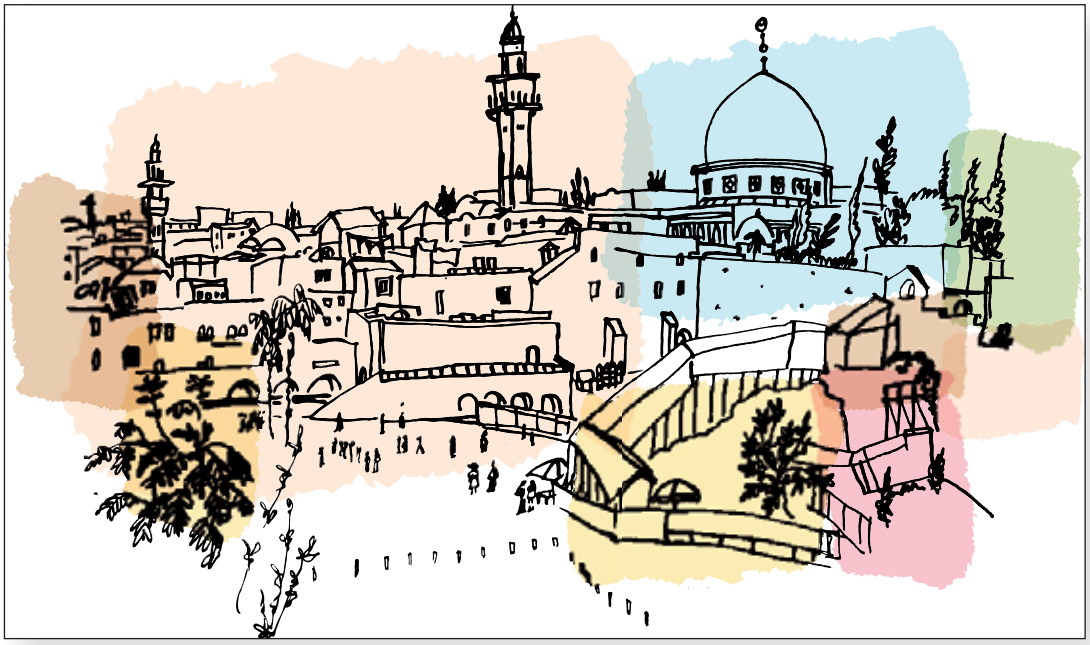

ABDEL-SAMAD, AVRUPALILARIN PEK ALIŞIK OLMADIĞI BİR DİLLE LAİKLİĞİN TEK ÇÖZÜM OLDUĞUNUN ALTINI ÇİZİYOR.

www.issuu.com/yaprakkiran01

Çizimler | Zeichnungen

BASININ VE SANATIN ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNE BİR TARTIŞMA

‘Böhmermann Vakası’ mı, başka bir şey mi?

ORHAN ÇALIŞIR

commons.wikimedia.org/Jonas Rogowski

BREMEN Almanya bir aydan fazla bir süreden beri bir komedyeni ve bu bağlamda Tayyip Erdoğan ile Türkiye’yi tartışıyor. Jan Böhmermann, daha çok belden aşağı esprilerle Alman TV’lerinde önemli bir izleyici kitlesi bulan popüler, fakat sıradan komedyenlerden biri. Mesele bir bakıma Almanya’da seneler öncesinin çok kaliteli siyasi güldürüsünün artık kaybolmuş olması. Bunun yerini, müstehcen esprilerle, Stefan Raab gibi dünyanın her yerinden video kayıtları yayınlayarak başkalarının zayıflıklarına gülen bir garip espri, güldürü kültürü aldı. Güldürü zekâsının, öğreticiliğinin yerini bir bakıma belden aşağı yapılan şakalar, küfürler ve daha da kötüsü ırkçı klişeler aldı.

Burada konunun bizi asıl ilgilendiren kısmı Alman basınındaki bu ırkçılık. Yoksa Tayyip Erdoğan, demokrat mı değil mi gibi bir tartışma anlamsız olur. Kendi yurttaşı, fakat kendisi gibi olmayan ve düşünmeyen insanları en az haftada iki defa aşağılayan, muhaliflerini susturmak için her

yola başvuran, örneğin, İstanbul'un siluetine müdahale ederek yaptırttığı Selâtin Camii ile kendini bir tür seçilmiş padişah gibi gören bir siyasetçiyi savunmak gibi bir derdimiz olamaz.

Jan Böhmermann, söz konusu şiirinde "döner", "domuz", "keçi s...n" gibi kavramlarla Türkleri ve Müslümanları aşağılayan tipik ırkçı imgelere başvuruyor. Komedyen, Tayyip Erdoğan'a bir siyasetçi olarak yaptıkları üzerinden değil, etnik ve dini kimliği üzerinden saldırıyor. Bu tür ırkçı imgelere normal olarak Almanya ve Avrupa'da en sağ, faşist gruplar başvururdu. Eğer bu gruplara mensup birisi bu şiiri yazsaydı herhalde Almanya'daki tepki de bambaşka olurdu.

commons.wikimedia.org/**Michael Schilling**

Olayın sağlamasını yapmak için şu soruyu da sorabiliriz: Eğer söz konusu siyasetçi Erdoğan değil de bir Batılı olsaydı, Böhmermann, söz konusu şiirini değil TV'de okumak, yazmayı bile aklından geçirir miydi? Aklına, keçi bilmem ne yapmak, döner gibi kokmak, domuz yellenmesi gelir miydi?

Pekala bu sözde şiirdeki "Erdoğan" sözcüğünü "Türk" ve "Müslüman" sözcükleriyle değiştirebiliriz, çünkü asıl kastedilen bu iki imge.

IRKÇILIK İÇİN TÜRK VE MÜSLÜMAN TANIMI

Almanya'da ırkçılık kendini özellikle Türkler ve Müslümanlar üzerinden tanımlamakta. Bu iki kimlik kötü, saldırgan, şiddet yanlısı, ortaçağdan kalma, geri, kızlarını zorla evlendiren, baskıcı vb. bütün olumsuz sıfatları üzerinde taşıyor. Bunun aksi ise iyi, barışçıl, yumuşak, modern, ilerici, kadınların özgür ve eşit olduğu Alman toplumu.

Irkçılık teorilerine uygun biçimde ifade edersek, Türk, Türkiye ve Müslüman, Alman, Almanya ve Hıristiyan'ın ötekisi. Almanlar, Türkler, Müslümanlar ve onlara duyulan irrasyonel nefret olmadan olamıyorlar. Kendi kimliklerini bulamıyorlar. 50 küsur yıldır birlikte yaşadıkları, kendi yapmak istemedikleri en berbat işlerini yaptırdıkları insanlardan nefretin ve saldırganlığın nedeni bu.

Tartışmalar başladığından beri hem devlet radyo televizyonları hem de özel basın kuruluşları Almanya ve Alman siyasetinin Türkiye ve Erdoğan'ın kurbanı olduğu, onun baskısı altında kaldığını, kendi kararını veremediğini işliyor. "Hükümet, Erdoğan önünde diz mi çöküyor?" (Knickt die Regierung vor Erdoğan ein?), "Erdoğan'a bağımlı mı olacağız?" (Abhängig von Erdoğan?) gibi başlıklar en hafifleri.

Türkiye (T. Erdoğan) - Avrupa (A. Merkel) anlaşmasının, Türkiye'yi başta

BU İKİ KİMLİK KÖTÜ, SALDIRGAN, ŞİDDET YANLISI, ORTAÇAĞDAN KALMA, GERİ, KIZLARINI ZORLA EVLENDİREN, BASKICI VB. BÜTÜN OLUMSUZ SIFATLARI ÜZERİNDE TAŞIYOR.

Avrupa ama özellikle Almanya'nın sınır bekçisi ve mülteci deposu yaptığını, Almanya'nın istediğini aldığını, Türkiye'nin ise en iyi durumda, zaten uluslararası anlaşmalara ve mahkeme kararlarına aykırı olan vize uygulamasını kaldırtabileceğini çok iyi bilmelerine rağmen... Vurun abalıya!

Kendi "iyi"sini, ötekini sadece kötüleyip aşağılayarak değil, bu defa, sanki kendisi o ötekinin (Türk, Müslüman) baskısı ve zoru, hatta mezalimi altındaymış, ona boyun eğmek zorundaymış algısını yayarak kendini zavallı bir kurban gibi gösteriyor. Bu kötü, arkaik Erdoğan, Türkiye, Ankara bizim nasıl yaşayacağımıza, nasıl davranacağımıza karar vermek istiyor...

ALMANYA VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Almanya'da da rap'çiler veya sıradan insanlar siyasetçilere hakaret ettiklerinde ceza alıyorlar. Örneğin, Berlin eski Belediye Başkanı Klaus Wowereit da kendisine eşcinselliği üzerinden saldırdığını düşündüğü bir rap'çiyi dava etti. O zaman basında kimse "Bu sanatsal özgürlüktür, kısıtlanamaz!" falan demedi. Fakat Böhmermann, basın tarafından birdenbire basın özgürlüğünün ikonu hatta "Batı uygarlığının" savunucusu ve kahramanı konumuna getirildi.

İkinci Alman Televizyonu ZDF, zararın neresinden dönersek kârdır demeyip Böhmermann'ı mahkemelerde sonuna kadar savunacağını açıkladı. Onlarca yazar, sanatçı, siyasetçi – bu arada Tayyip Erdoğan'a ve Türkiye'ye ırkçı atıfları ihmal etmeden – Böhmermann ile dayanışma mesajları verdiler. Almanya'nın en büyük özel basın kuruluşu Springer grubunun yönetim kurulu başkanı Mathias Döpfner[1], Die Welt'te Böhmermann'a bir açık mektup yazarak, hem komedyeni övdü hem de "Sonuna kadar yanındayım" dedi. Döpfner, Alman sağının en önemli kalemşorlarından birisi, kariyerine Bremen Radyosu'nda başlayan Böhmermann ise birçok yaşıtı ve meslektaşı gibi kendini solcu olarak görenlerden.

Ve elbette Döpfner gibi biriyle aynı yerde olmak istemez. Fakat, ortak düşman nasıl da ortak kimlikler ve birliktelikler yaratıyor?

[1] **Mathias Döpfner**, Alman basınında hem medya şirketlerindeki görevleri hem de yazar olarak önemli birisi. Döpfner, Müslüman ve Türk düşmanı yazılarıyla tanınıyor. Döpfner'in 2010 yılında Die Welt'te yayımlanan Müslümanlara karşı bir tür Haçlı seferberliği manifestosu olan yazısı aşağıdaki adreste: http://www.welt.de/debatte/article11148187/Der-Westen-und-das-hoehnische-Lachen-der-Islamisten.html

PoliTeknik
"Konuk İşçiden" Sığınmacılara - "Ucuz İşgücü"
"...Genç, eğitimli, hırslı. Tam da istediğimiz İnsanlar"
www.politeknik.de
info@politeknik.de

İŞÇİ VE FOTOĞRAF SANATÇISI KEMAL KORKMAZ'IN SERGİLERİ

WALLDORF

Uzun yıllardır Frankfurt ve çevresinde çalışmalarını sürdüren fotoğraf sanatçısı Kemal Korkmaz, karanlığın içinden ışığa bakışın farklı insanlar yarattığını ileri sürenlerden. Kendisini de farklılaştırmak istiyor. Ama kendisini hayat karşısında hiç şartlandırmadan bir yere yerleştirdiğini söylemeyi de ihmal etmiyor:

ORADAKİ KARANLIKLA DIŞARIDAKİ BANKALARIN, ŞEHİRDEKİ IŞIKLI LEVHALARIN AYDINLIĞI ARASINDAKİ ÇELİŞKİ HEP DİKKATİMİ ÇEKMİŞTİR.

"İşçi olarak geldim ben Almanya'ya. Önce eski hal binası Großmarkthalle'de, yani şimdi yeni Avrupa Merkez Bankası binasının yükseldiği yerde ve geceleri çalıştım. Büyük bir karanlığın içindeydik çalışırken. Oradaki karanlıkla dışarıdaki bankaların, dev binalardaki, şehirdeki ışıklı levhaların aydınlığı, o ışıklar içinde bizim karanlığımız, bu çelişki, hep dikkatimi çekmiştir. Geceleri çalışıyordum, ama geceleri oraya gelip fotoğraf çeken bir gazeteci görmedim mesela. Oysa hayat o karanlığın içinde kuruluyordu. Fotoğrafçılar, gazeteciler ise gündüzleri gelip fotoğraf çekiyorlardı. Ben o yılları ve karanlığı içeriden fotoğrafladım. Sergiler açtım. Sonra da şimdi çalıştığım matbaaya geçtim."

Matbaa işçisi olmasına ve ağır bir iş yapmasına rağmen hayat karşısında onu anlama görevi olduğunu unutmuyor Kemal Korkmaz:

"Son dönemde evde çalışıyorum. Model, ışık, fotoğrafçı, sahne ve tasarım hep tek bir kişide birleşiyor. O da, benim. Birçok kişiyi tek bir insanda birleştiriyorum yani. İşte fotoğraflarımla bu bütünleşmeyi de

MODEL, IŞIK,
FOTOĞRAFÇI,
SAHNE VE TASARIM
HEP TEK KİŞİDE
BİRLEŞİYOR.
O DA BENİM.
BİRÇOK KİŞİYİ
TEK BİR İNSANDA
BİRLEŞTİRİYORUM
YANİ.

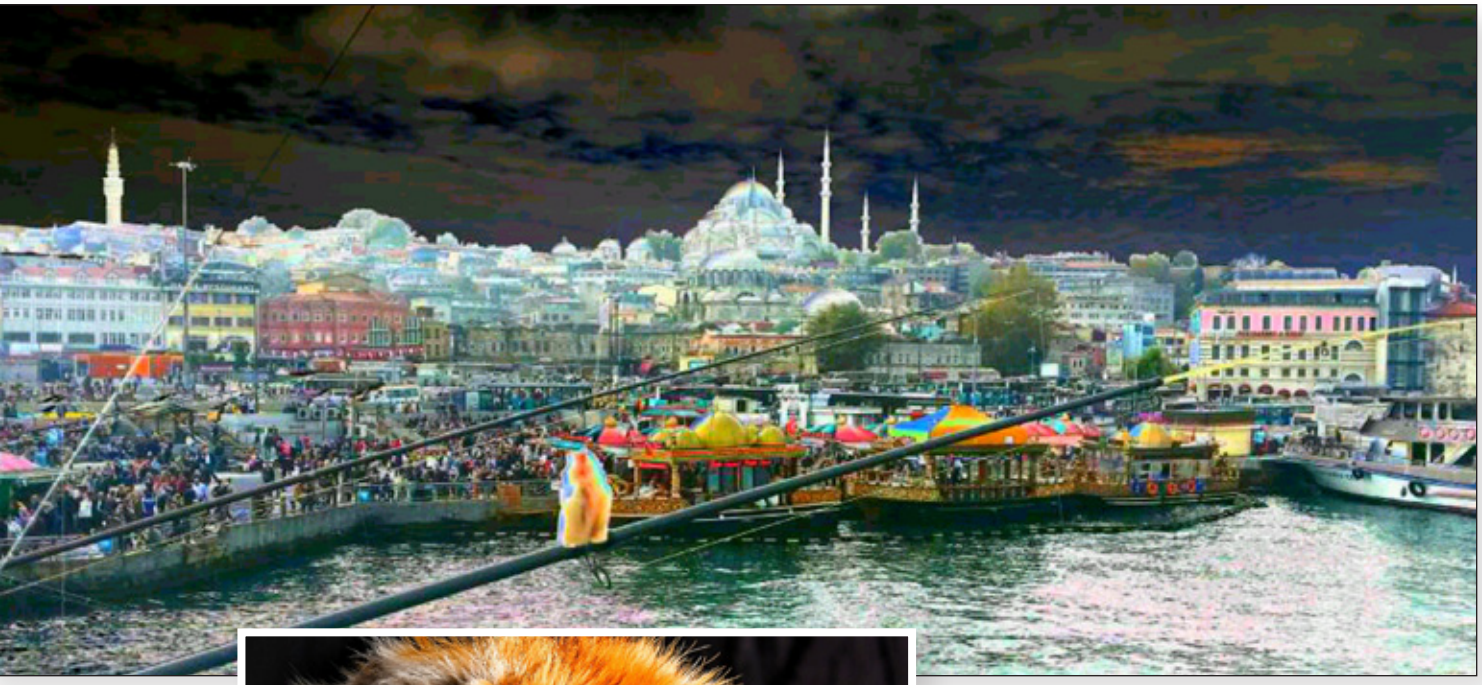

yakalamaya çalışıyorum. Aynada figürler yaratıp onları fotoğraflıyorum. Kendime roller biçtim. Atölye gibi kullanıyorum evi. Aslında yaşamın her noktasından figürler çıkarıyorum."

En son geçen yıl başında Walldorf'ta bir karma sergiye fotoğraflarıyla katılan Korkmaz'a göre, insanın kendi içindeki benlik çok önemli. O benliğin önemsizleşmesi halinde dışarıdaki kuralların öneminin artacağını, bunun ise özgürlüğün kısıtlanmasına yol açacağını hatırlatıyor:

"Aslında ben içime dönerek, kendimi dışarıdaki egemen sistemden, kuralların otoritesinden kurtarıyorum. Gösterilenleri kaydetmeden, kendi avucumun içindekileri, yani bizzat topladıklarımı görüyorum. Dışarıdakilerin istediklerini değil, kendi istediklerimi görüyorum. Ezbere yaşamak istemem, yaşayamam da. Topladıklarımda kendimi görebiliyorum. Özetle, ben 'hazır yemek' istemiyorum. Kendimi ve kendi yemeklerimi hep kendim hazırlamak istiyorum."

DIŞARIDAKİLERİN İSTEDİKLERİNİ DEĞİL, KENDİ İSTEDİKLERİMİ GÖRÜYORUM. ONLARI GÖSTERMEYE ÇALIŞIYORUM.

Bütün dünya bir sahne diyen Shakespeare'in izindeki işçi-sanatçı Korkmaz, fotoğraflarını neden "manipüle" ettiğini şöyle açıklıyor:

"Gördüklerimin arkasında, görünmeyeni yakalamak için fotoğraları sonradan müdahale ediyorum. Fotoğrafları manipüle ederek, bir sessizliği yakalıyorum. Gördüklerimle bunun için oynuyorum. Alışkın olmadığım kelimeleri duymak hoşuma gidiyor. Benim derdim insanları uyarmak: Araştırmalarımın, sorgulamalarımın merkezinde hep bu var. İnsanlar birbirine çarpa çarpa bir büyük resim veriyor aslında. O resimleri yakalamak için çaba harcıyorum. Hayat bitmeden önce her şeyle bir biçimde yüz yüze kalıyoruz. Dışarıdan alıyoruz. Dışarıdan aldıklarımız ise su gibidir. O su oldukça çiçek veririz, su aldığımızda biz de dışarıya su ve can veririz. Bu alışveriş biterse biz de biteriz. Bu bitimli dünyada sanatın olanakları büyük. Sanatta nokta belki de o yüzden yok."

Şu sıralarda koreografiden fotoğrafa bir çizgi çekmeye çalıştığını, bu konudaki ilk ürünlerinin İstanbul'da İFSAK salonlarında "Rollenmeler" başlığı altında 30 Nisan-12 Mayıs 2016 tarihleri arasında sergileneceğini belirten Kemal Korkmaz, Eskişehir Anadolu Üniversitesi bünyesinde de yine mayıs ayında bir küçük sergi daha düzenlendiğini, bu alandaki çalışmalarını hem Almanya hem de Türkiye'de yoğunlaştıracağını söylüyor. (FHF) ▮

KÜNYE | Impressum

Sorumlu Yönetmen
(V.i.S.d.P.):
Osman Çutsay

Sanat Yönetmeni
Artdirector:
Ömer Yaprakkıran

Yazışma Adresi:
info@avrupa-kultur.eu

Regional,
Hessisch aber
Türkisch

Monatliche Informations-Zeitung. Regional, Hessisch, aber Türkisch!

Toplum 22.

Almanya 2016'da yeni mülteci akınına kala yoruyor. Hessen eyaletinin endişesi:

Mültecilerden Yeni "GETTO" İstemiyoruz!"

2016 ve Yeni Yasalar Bize Ne Getiriyor?

Kum Saati

Göçün Cesi Dönüşü?

"Jugend, Medien und Politik in Hessen"

"Ülkü Abla" İle 58 Yıllık Almanya Tatili...

Hürrem Sultan Mainz Müzesi'nde Ne Geziyor?

2016

www.hessen-toplum.com

www.yaprakkiran.de
Çizimler | Zeichnungen

BERLİN'deki KİTAPÇINIZ!

gökkuşağı kitabevi
regenbogen buchhandlung

Adalbertstraße 3
10999 Berlin
Tel. 030/26 30 31 46
Fax: 030/26 30 31 47

Email:
regenbuch@yahoo.de
Web:
www.regenbogen-buch.net